

T.B.M.M.

(S. Sayısı : 850)

Radio ve Televizyonların Kuruluş ve Yayınları Hakkında Kanun, Basın Kanunu, Gelir Vergisi Kanunu ile Kurumlar Vergisi Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair 7.6.2001 Tarihli ve 4676 Sayılı Kanun ve Anayasanın 89 uncu Maddesi Gereğince Cumhurbaşkanınca Bir Daha Görüşülmek Üzere Geri Gönderme Tezkeresi ve Anayasa Komisyonu Raporu (1/878)

T.C.

Cumhurbaşkanlığı

B.01.0.KKB.01

18.6.2001

KAN.KAR : 39-18/A-1-2001-427

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

İLGİ : 8.6.2001 günlü, A.01.0.GNS.0.10.00.02-6031/14543 sayılı yazınız.

Türkiye Büyük Millet Meclisince 7.6.2001 gününde kabul edilen, 4676 sayılı "Radio ve Televizyonların Kuruluş ve Yayınları Hakkında Kanun, Basın Kanunu, Gelir Vergisi Kanunu ile Kurumlar Vergisi Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun" incelenmiştir :

1. 4676 sayılı Yasanın 2. maddesiyle değiştirilen 3984 sayılı Radio ve Televizyonların Kuruluş ve Yayınları Hakkında Yasanın 4 üncü maddesinde, radyo, televizyon ve veri yayınlarında uyulması gereken yayın ilkelerine yer verilmiştir.

a) Maddede öngörülen yasaklara aykırı eylemler para cezaları ile cezalandırılmaktadır. Cezaların idarî para cezası niteliğini taşıması, özgürlüğü bağlayıcı cezaya çevrilme olanağı bulunmaması ayrı tutulursa, yüksek tutarlara erişen bu tür cezaların yargı organlarınca hükmolunan para cezalarıyla benzer sonuç ve etkiler yaratacağı kuşkusuz olduğuna göre, Anayasanın 38 inci maddesindeki suç ve cezalara ilişkin esasların ve ceza hukukunun genel ilkelerinin maddenin düzenlenmesinde dikkate alınması gerekir. Ceza hukukunun temel ilkelerinden olan "kanunsuz suç ve ceza olamayacağı" kuralının bir gereği olarak, ceza alanında yapılan düzenlemelerde yasakların ve ceza gerektiren eylemlerin öğelerinin açık ve kuşkuya yer bırakmayacak biçimde belirtilmesi zorunludur. Oysa, maddedeki kimi yasaklar açıkça tanımlanmamış, içeriği tartışmalı genel kavramlar ile yetinilmiştir.

Nitekim anılan maddenin ikinci fıkrasının (k) bendinde, "korku salacak yayın yapılmaması", (v) bendinde de, "Yayınların karamsarlık, umutsuzluk, ...eğilimlerini körükleyici... nitelikte olmaması" yayının ilkesi olarak sayılmıştır.

Bir yayının korku salacak ya da karamsarlık ve umutsuzluk duygularını körükleyici nitelikte olması kişilere göre değiştiğinden, bu ilkelerin belirgin olmadığı, nesnel içerik taşımadığı açıktır.

Belirtilen ilkelere aykırı yayın yapılması, Yasanın 33 üncü maddesi uyarınca yüksek tutarlarda para cezaları uygulanmasını gerektirmektedir. Belirgin ve nesnel olmayan ilkelere uyulması zorun-

luluğu, yayın kuruluşlarında tedirginlik yaratacak, radyo ve televizyonların doğru ve yansız yayın yapmaları, yurt ve dünya gerçeklerinin halka duyurulmasına engel oluşturacaktır. Böylece toplumun doğru ve yansız haber alma hakkı zedelenecektir.

Ceza hukukunun “kanunsuz suç ve ceza olamayacağı” temel ilkesinin gereği olarak, yasaklanan ve yaptırım öngörülen eylemlerin açık biçimde, kuşkuya yer bırakmayacak belirginlikte düzenlenmesi gerekir. Oysa, yukarıda belirtilen yayın ilkeleri içeriği tartışmalı genel kavramlarla anlatılmıştır.

b) Anılan maddenin ikinci fıkrasının (c) bendinde, “Yayıncılığın, gerek yayın organı, gerekse hisse sahipleri ve üçüncü derece dahil olmak üzere üçüncü dereceye kadar kan ve sıhrî hisimlari veya bir başka gerçek veya tüzel kişinin haksız çıkarları doğrultusunda kullanılmaması” öngörülmüştür.

Söz konusu bentte getirilen yasak, kim olursa olsun “bir başka gerçek veya tüzel kişinin haksız çıkarları” yönünden de geçerli olduğuna göre, ayrıca “hisse sahipleri” ve “onların üçüncü dereceye kadar kan ve sıhrî hisimlari”na metinde yer verilmesine gerek bulunmamaktadır.

2. 4676 sayılı Yasanın 3 üncü maddesiyle değiştirilen 3984 sayılı Yasanın 6 ncı maddesinde,

a) Radyo ve Televizyon Üst Kurulu üyelerinin “meslekleriyle ilgili konularda kamu veya özel kuruluşlarda en az on yıl görev yapmış, meslekî açıdan yeterli bilgiye, deneyime ... sahip, otuz yaşını doldurmuş kişiler arasından” seçileceği belirtilmiştir.

Maddenin önceki metninde, Üst Kurul üyelerinde “basın, yayın, iletişim ve teknolojisi, kültür, din, eğitim, hukuk alanlarında birikimi” olma nitelikleri aranmışken, bu niteliklere yeni metinde yer verilmemiştir. Yeni metindeki “meslekî açıdan yeterli bilgiye ve deneyime sahip olma” koşulunun, önceki metinde öngörülen niteliklere göre yetersizliği açıktır. “Meslekî” bilgi ve deneyim, her zaman radyo ve televizyon yayıncılığı ile ilgili olmayabilecektir.

Radyo ve televizyon yayıncılığı konusunda çok önemli görevler üstlenen Üst Kurula seçilecek üyelerde, “basın, yayın, iletişim ve teknolojisi, kültür, din, eğitim ve hukuk” alanlarında birikimi olma niteliğinin aranmaması bir eksiklik olarak değerlendirilmiştir.

b) Üst Kurul üyelerinden beşinin, Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlık Divanı oluşum formülüne göre belirlenecek kontenjan doğrultusunda siyasî parti gruplarınca önerileceği ve Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Kurulunca seçileceği belirtilmiştir.

Bu yöntemle yapılan seçimlerde, genellikle siyasî kimliği olanların yeğlendiği bilinen bir gerçektir. Radyo ve televizyon yayıncılığında çok önemli yetkilerle donatılan ve yansız olarak görev yapması gereken Üst Kurula siyasî kimlikli kişilerin seçimine olanak sağlayan yöntemin uygun ve doğru olmayacağı açıktır.

c) Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Kurulunca, Başkanlık Divanı oluşum formülüne göre belirlenecek kontenjan doğrultusunda siyasî parti gruplarınca gösterilecek kişilerin Üst Kurul üyeliğine seçileceği belirtilirken, bu kişilerin seçilmemesi durumunda nasıl bir yöntem izleneceği de açıklığa kavuşturulmamıştır.

Gerçi, 4676 sayılı Yasa'nın geçici 4 üncü maddesinde, “Siyasî parti gruplarınca gösterilen adayların; Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Kurulunca işaret oyuyla ayrı ayrı oylanmaları suretiyle seçimleri yapılır. Seçilemeyen adaylar yerine ilgili siyasî parti gruplarınca yeni adaylar bildirilir” denilmektedir. Ancak, geçici madde düzenlemesi, yapılacak ilk seçimlere ilişkin olup, sonraki seçimler yönünden bir anlam taşımamaktadır.

Bu nedenle, seçim yöntemi yönünden Yasanın 6 ncı maddesinde gerekli düzenlemenin yapılması uygun olacaktır.

3. 4676 sayılı Yasanın 5 inci maddesiyle değiştirilen 3984 sayılı Yasanın 9 uncu maddesinin son fıkrasında, Üst Kurulun, Başbakanlık Yüksek Denetleme Kurulunun denetimine bağlı olduğu belirtilmiştir.

3984 sayılı Yasanın 5 inci maddesinde, Radyo ve Televizyon Üst Kurulunun, kamu tüzel kişiliğine sahip, özerk ve yansız bir Kurul olduğu vurgulanmıştır.

Özerk ve yansız bir kamu tüzel kişiliğinin Başbakanlığa bağlı Yüksek Denetleme Kurulunca denetlenmesi, "tarafsızlık" niteliği ile bağdaşmamaktadır.

Üst Kurulun denetlenmesi görev ve yetkisinin, Anayasanın 160 ıncı maddesiyle Türkiye Büyük Millet Meclisi adına denetim yapma görev ve yetkisiyle donatılan ve bağımsız bir Yüksek Denetleme Organı olan Sayıştaya verilmesi, Üst Kurulun "özerk ve tarafsız" yapısına daha uygun düşecektir.

4. 4676 sayılı Yasanın 7 nci maddesiyle değiştirilen 3984 sayılı Yasanın 12 nci Maddesinin,

- Birinci fıkrasının (d) bendinde, radyo ve televizyon kuruluşlarına 33 üncü madde uyarınca verilecek idarî para cezaları Üst Kurulun gelirleri arasında gösterilmiş;

- Beşinci fıkrasında da, Radyo ve Televizyon Üst Kurulunun yıllık bütçesinden harcanmayan tutarın, yıl sonunda yurt içinde kültür ve doğa varlıklarının, yurt dışında Türk kültür varlıklarının korunması ve ihyası amacıyla Kültür Bakanlığı adına bir kamu bankasında açılan hesaba aktarılacağı kurala bağlanmıştır.

4676 sayılı Yasanın 16 ncı maddesiyle değiştirilen 3984 sayılı Yasanın 33 üncü maddesinde, Üst Kurulun, öngördüğü yükümlülükleri yerine getirmeyen, izin koşullarına uymayan, yayın ilkelere ve bu Yasada belirtilen diğer esaslara aykırı yayın yapan özel radyo ve televizyon kuruluşlarını uyaracağı; aykırılığın yinelenmesi durumunda bu kuruluşlara idarî para cezası uygulayacağı belirtilmiştir.

Görüldüğü gibi, Üst Kurulun gelirleri arasında gösterilen idarî para cezaları, Üst Kurulca verilen para cezalarıdır. Bu durum, Üst Kurulun idarî para cezası verirken yanlı ve keyfi davranabileceği kuşkusuna neden olabilecektir. Para cezalarının çok yüksek tutarlarda olması ve alt-üst sınırları arasındaki genişlik, bu kuşkuyu daha da artıracaktır.

Bu nedenle, idarî para cezalarının Üst Kurulun gelirleri arasından çıkarılarak Hazineye bırakılması uygun olacaktır. Üstelik bu yöntem, Yasanın aynı maddesinde, "Üst Kurul, gerektiği takdirde her yıl için yapacağı işlerin programını hazırlayarak Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığı bütçesinden verilmesi gereken ödenek tutarını Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına sunar." düzenlemesi bulunduğuna göre bir sorun da yaratmayacaktır.

Öte yandan, anılan maddenin beşinci fıkrasında, Üst Kurulun gelir fazlasının, yıl sonunda, Kültür Bakanlığı adına bir kamu bankasında açılacak hesaba aktarılacağı belirtilerek yeni bir fon yaratılmaktadır.

Kamu giderlerinin disipline edilebilmesi ve gider hesaplarının sağlıklı tutulabilmesi, ülkemizin büyük sorunu olan enflasyonla savaşmada önemli yer tutmaktadır. Bu nedenle, ekonomik programda, bütçe disiplini dışında yaygın bir uygulama alanı bulan fon yönteminin sona erdirilmesi öngörülmüş ve fonların tasfiyesi için yasa çalıtmasına hız verilmiştir.

Bu aşamada yeni bir fon yaratılmasının ekonomik programla bağdaşmayacağı gözönünde bulundurularak, Üst Kurulun yıllık gelir fazlasının Hazineye aktarılmasının uygun olacağı değerlendirilmektedir.

5. 4676 sayılı Yasanın 12 nci maddesiyle, 3984 sayılı Yasanın 28 inci maddesinin altıncı ve sekizinci fıkraları değiştirilmektedir.

a) Maddenin değişik altıncı fıkrasında, gerçek ve tüzel kişilerin kişilik haklarına saldırdığı niteliği taşıyan yayınlar ile gerçeğe aykırın olduğu savlanan yayınlara karşı başvuru üzerine mahkemece düzeltme ve yanıt hakkının tanınmasına karar verilmesine karşın, yayın kuruluşunun bu hakkın kullanılmasına ilişkin yayını yapmaması ya da karara uygun biçimde yapmaması ya da geciktirmesi durumlarında uygulanacak yaptırımlar düzenlenmiştir.

Fıkraya göre, bu durumda, ilgili kuruluşun yayınlardan sorumlu en üst yöneticisi ile kuruluşun sahibi olan anonim şirketin yönetim kurulu başkanına otuz milyar liradan doksan milyar liraya kadar ağır para cezası verilecek; ayrıca, kuruluşa, Üst Kurulca, eylemin ağırlığına göre üç aya kadar gelir getirici yayın yapma yasağı uygulanabilecektir. Fiilin ikinci kez yinelenmesi durumunda yayın izni iptal edilecek ve en yüksek para cezasına hükmolunacaktır.

Bu fıkrada öngörülen para cezalarının tutarı, özellikle bölgesel ve yerel yayın yapan kuruluş yönünden son derece yüksektir. Üst kurulun ayrıca üç aya kadar gelir getirici yayın yasağı uygulaması durumunda, pek çok radyo ve televizyon kuruluşu, altından kalkılamaz parasal sorunlar nedeniyle yayınına son vermek zorunda kalacaktır.

Bu nedenle, altıncı fıkradaki düzenleme, ölçülülük ilkesine ve çoğulcu demokrasinin gereklerine uygun düşmemektedir.

Öte yandan, fıkrada öngörülen para cezasının alt ve üst sınırları arasında takdire bırakılan alanın tutar olarak genişliği, uygulamada, yorum ve değerlendirme farklılıklarına dayalı olarak eşitsizlik, çelişki ve haksızlık yaratabilecek ve keyfilige yol açabilecektir.

Para cezası ile bu cezaların uygulanmasını gerektiren eylemler arasındaki oransızlık ve ölçsüzlük ile cezaların alt ve üst sınırları arasındaki dengesiz farklılık, 4676 sayılı Yasanın 16 nci maddesiyle değiştirilen 3984 sayılı Yasanın 33 üncü maddesi ile yine 4676 sayılı Yasanın 17 nci maddesiyle 3984 sayılı Yasaya eklenen ek 2 nci maddede de bulunmaktadır. Bu nedenle, yukarıda yapılan değerlendirmeler anılan düzenlemeler yönünden de geçerlidir.

b) Maddenin değişik sekizinci fıkrasında, tazminat talebinin haklı görülmesi durumunda tazminat tutarının, on milyar liradan az olmamak koşuluyla fiilin ağırlık derecesine göre belirleneceği; bu maddeye göre açılacak manevî tazminat davalarında yargıcın uygunluk (tensip) kararı ile birlikte bilirkişiyi de atayacağı belirtilmiştir.

Yapılan değişiklikte, hüküm altına alınacak tazminatın alt sınırı yasa ile belirlenmiş; böylece, yargıcın takdir hakkı sınırlandırılmış, hatta tümüyle ortadan kaldırılmıştır.

Kişinin, kişilik değerlerine saldırıyla oluşacak zarar tutarının yasa ile belirlenmesi, sorumluluk konusunu düzenleyen hukukun temel kurallarıyla bağdaşmamaktadır. Manevî tazminat tutarı, her somut olayın özelliği ve istem gözetilerek yargıç tarafından takdir edilir. Manevî tazminat davasına yol açan yayının gerçek olmasına karşın, kullanılan sözlerle sınır aşmış olabilir ve bu aşma derecesi her olayda farklılık gösterebilir. Yine, böyle bir yayına, zarar görenin davranışı da neden olabilir. Bütün bu olgular, istenecek ve hüküm altına alınacak tazminat tutarının belirlenmesinde

önemli etkenlerdir. Bu nedenle, hükmedilecek tazminat tutarının alt sınırının bir yasal düzenlemeyle belirlenmesi hukukun genel ilkelerine uygun düşmemektedir.

Ayrıca, kişilik haklarına saldırıya ilişkin tazminat davaları Borçlar Yasasının 49 uncu maddesinde düzenlenmiştir. Dava, özel hukuk alanında açılmış bir tazminat davası niteliğindedir. Türk Hukukunda, özel hukuk alanındaki tazminat davalarına yasa koyucunun karışması ve alt sınır belirlenmesi yolunda bir uygulama yerleşmemiştir. Bu tür alt sınır tutarını belirlemek ceza hukukuna özgü bir uygulamadır ve Devletin cezalandırma hakkından kaynaklanmaktadır. Özel hukuk alanındaki bu tür uygulamalar, tazminat yaptırımını, gerçek zararı ve kimi durumlarda zarar gören kişinin istemini de aşan ve haksız zenginleşmesine neden olan bir tür ceza yaptırımını niteliğine büründürecektir.

Öte yandan, yapılan değişiklikler, tazminat davalarında yargıca bilirkişi atama zorunluluğu getirmektedir.

Oysa, teknik bir konuda da olsa, bilirkişilerin görüşü yargıcı bağlamamaktadır. Hukuk Usulü Muhakemeleri Yasasının 275 inci maddesine göre, yargıçlık mesleğinin gerektirdiği genel ve hukuksal bilgi ile çözümlenmesi olanaklı konularda bilirkişi incelemesi yaptırılamaz.

Bu nedenle, tazminat davalarında bilirkişiye başvurulmasını zorunlu kılan fıkra kuralı genel hukuk ilkeleriyle bağdaşmamaktadır.

Ayrıca, gerekli olmamasına karşın zorunlu bilirkişi atamasına ilişkin kural, Anayasanın 141 inci maddesinin son fıkrasındaki, “davaların en az giderle sonuçlandırılacağı” yolundaki ilkeye de uygun düşmemektedir.

4676 sayılı Yasanın 20 nci maddesiyle değiştirilen 5680 sayılı Yasanın 17 nci maddesinde de aynı düzenleme bulunmaktadır. Bu nedenle, yukarıda yapılan değerlendirmeler anılan madde yönünden de geçerlidir.

6. 4676 sayılı Yasanın 13 üncü maddesiyle değiştirilen 3984 sayılı Yasanın 29 uncu maddesinin,

- (d) bendinde, Üst Kurul tarafından düzenlenecek yönetmeliğe uygun olarak her yıl yapılacak yıllık ortalama izlenme oranı ölçümlerine göre yıllık ortalama izlenme ya da dinlenme oranı % 20’yi geçen bir televizyon ya da radyo kuruluşunda bir gerçek ya da tüzel kişinin ya da bir sermaye grubunun sermaye payının % 50’yi geçemeyeceği; gerçek kişinin payının hesaplanmasında üçüncü derece dahil olmak üzere üçüncü dereceye kadar kan ve sıhrî hissımların paylarının da aynı kişiye ilişkinmiş gibi hesaplanacağı;

- (e) bendinde de, bir gerçek ya da tüzel kişi ya da bir sermaye grubunun % 50’den fazla payına sahip olduğu bir televizyon ya da radyonun yıllık ortalama izlenme ya da dinlenme payının % 20’yi geçmesi durumunda, Üst Kurulca yapılacak bildirimden itibaren doksan gün içinde, ortağı bulunduğu televizyon ya da radyodaki paylarının bir bölümünü halka arz ederek ya da bir kısım paylarını satarak sermaye payını % 50’nin altına indireceği; yıllık izlenme ya da dinlenme oranının aşımı birden fazla televizyon ve radyodaki paylarının toplamı nedeniyle oluşmuşsa, bu oranı % 50’nin altına indirecek biçimde yeterli sayıda şirketin satılacağı;

belirtilmiştir.

Maddenin değiştirilmeden önceki metninde;

- Aynı özel radyo ve televizyon kuruluşunda bir ile üçüncü dereceye kadar (dahil) kan ve sıhrî hissımların aynı zamanda pay sahibi olamayacakları,

- Bir hissedarın, bir kuruluştaki pay tutarının, ödenmiş sermayenin % 20'sinden ve birden fazla kuruluşta pay sahibi olanların bu kuruluşlardaki tüm paylarının toplamının da % 20'den fazla olamayacağı; bu kuralın, hissedarın bir ile üçüncü dereceye kadar (dahil) kan ve sıhrî hısımları için de uygulanacağı;

- Belirli bir özel radyo ve televizyon kuruluşunda % 10'dan fazla payı olanların Devletten, diğer kamu tüzel kişilerinden ve bunların doğrudan ya da dolaylı olarak katıldıkları teşebbüs ve ortaklıklardan herhangi bir taahhüt işini doğrudan doğruya ya da dolaylı olarak kabul edemeyecekleri ve menkul kıymetler borsalarında işlem yapamayacakları;

kurala bağlanmıştır.

Metinden çıkarılan kurallar ve yapılan yeni düzenlemeler ile,

- Sahip oldukları televizyon kanalları ya da radyoların yıllık ortalama izlenme ve dinlenme oranı % 20'yi geçmemek koşuluyla bir gerçek ya da tüzel kişi ya da sermaye grubuna, bir ya da birden fazla televizyon ya da radyo kuruluşunun tümüne ya da bir kısmına sahip olabilmeye;

- Televizyon ya da radyo kuruluşu sahiplerine kamu ihalelerine girebilme ve menkul kıymetler borsalarında işlem yapabilmeye;

olanağı sağlanmaktadır.

a) Maddenin (d) bendinde, "izlenme oranı" ölçütünün getirilmesine karşın, (e) bendinde hem "izlenme payı", hem de "izlenme oranı" ölçütünün getirilmesi, bentler arasında ve (e) bendinin kendi içinde çelişkili bir durum yaratmaktadır. Bu iki kavram, radyo ve televizyon yayınları terminolojisinde farklı ölçümlenmeleri anlatmaktadır.

Uygulamada sorun yaratacak bu çelişkinin giderilmesi uygun olacaktır.

b) Bir televizyon kanalı ya da radyo yayını için getirilen % 20 yıllık ortalama izlenme ya da dinlenme oranı, kuramsal olarak olanaklı bulunsa da uygulamada ulaşılmaması çok güç bir orandır. Yapılan araştırmalar, Türkiye'de en yüksek izlenme oranının % 14-16 dolayında olduğunu ve bu orana da yalnızca bir yayın kuruluşunun ulaştığını ortaya koymaktadır. Ölçümleme güçlükleri de göz önünde bulundurulduğunda, getirilen sınırın uygulanabilir olmadığı açıkça anlaşılacaktır.

Bu nedenledir ki, Batılı ülkelerde, yayının ulaştığı kişi sayısı ölçü olarak alınmış ya da bir kişinin sahip olacağı kanal sayısı sınırlandırılmıştır. Yayın izleme oranını ölçü alan ülkelerde ise bu oran çok düşük tutulmuştur.

Uygulamacılar, "izlenme payı"nın, "izlenme oranı"ndan daha gerçekçi bir ölçümleme ölçütü olduğunu belirtmektedirler. Bu durumda, düzenlemede "izlenme payı" ölçütünün esas alınmasının ve izlenme yüzdesinin düşürülmesinin uygun olacağı değerlendirilmektedir.

c) Anılan maddenin (d) ve (e) fıkralarında yapılan düzenlemeler, özellikle büyük sermaye gruplarının televizyon ve radyoculuk alanında tekelleşmelerine olanak yaratacak içeriktedir.

Sermayenin belli kişi ya da grupların elinde toplanmış olduğu gerçeği, bu kişi ya da grubun, çok sayıda televizyon ve radyo kuruluşunu sahiplenebilme olanağı ve ölçüsüz para cezaları uygulaması ile görsel ve işitsel medya alanında tekellerin oluşması kaçınılmaz olacaktır.

Anayasa'nın 167 nci maddesinde, Devletin; para, kredi, sermaye, mal ve hizmet piyasalarının sağlıklı ve düzenli işlemlerini sağlayıcı ve geliştirici önlemleri alacağı, piyasalarda fiilî veya anlaşma sonucu doğacak tekelleşme ve kartelleşmeyi önleyeceği belirtilmiştir.

Anayasa'nın anılan kuralı ile tekelleşme ve kartelleşme yasaklanmakla kalmamış, Devlete de

bunu engelleyici önlemleri alma görevi verilmiştir. 4676 sayılı yasa ile yapılan ve yukarıda belirtilen düzenlemelerle görsel ve işitsel medya alanında tekelleşme ve kartelleşmenin önlenmesi olanaksızdır. Düzenlemeler, tekelleşme ve kartelleşmeyi önlemek bir yana dolaylı olarak olanaklı kılacak niteliktedir.

Gerçi, televizyon ya da radyo kuruluşunun yıllık ortalama izlenme oranının % 20'yi geçmesi durumuna bağlı olarak bir sınırlama getirilmiştir; ancak, bu oranın yüksek tutulması ve hiçbir televizyon ya da radyo kanalının bu izlenme oranına ulaşamayacağı gerçeği karşısında, bu sınırlamanın tekelleşme ve kartelleşmeyi önlemesi olanaklı görülmemektedir.

Tekelleşen ya da kartelleşen görsel ve işitsel medya, bir yandan ekonomik alanda haksızlık yaratabilecek bir güce ulaşırken, öte yandan da haber alma özgürlüğünü kısıtlayabilecektir.

Anayasa'nın 26 ncı maddesinde, düşüncüyü açıklama ve yayma özgürlüğünün haber almak ve vermek özgürlüğünü de kapsadığı; 28 inci maddesinde de, basın özgür olduğu, devletin, basın ve haber alma özgürlüğünü sağlayacak önlemleri alacağı belirtilmiştir.

Basın özgürlüğü, düşünce ve kanaat özgürlüğünü tamamlayan ve onun kullanılmasını sağlayan bir özgürlüktür. Düşünce özgürlüğü, düşüncelerin özgürce açıklanması yanında bunların yayılması ve öğrenilmesi özgürlüğünü de içerir. Bu nedenle, basın özgürlüğünün, okuyucuların, izleyicilerin ya da dinleyicilerin haber alma ve görüşleri öğrenme olanağından yoksun kalmaları yönünden de değerlendirilmesi gerekir.

Haber alma ve verme hakkı ya da haberlere ulaşma özgürlüğü, izleyici ya da dinleyicinin bireysel hakkı olarak düşünülemez ve düzenlenemez. Bunlar, izleyicilerin ve dinleyicilerin kolektif hak ve özgürlükleridir.

Basın özgürlüğü, kamu güçleri karşısında olduğu kadar özel güçlere karşı da korunmalıdır. Bu bağlamda, medya tekelinin oluşmasına karşı gerçek sınırlamalar koymak, medyanın çoğulculüğünü koruyucu önlemler almak devlete düşen bir ödevdir. Bağımsız ve tarafsız yayıncılığın sürdürülebilmesi için alınacak önlemler de bu ödev kapsamındadır.

Sosyal görevini yerine getirebilmesi için basın özgürlüğü ile donatılan medyanın sorumluluk bilinciyle hareket etmesi gereklidir. Tekelleşerek, sorumluluk bilincinden uzaklaşacak bir medya, her sorumsuz güç gibi er geç amacından sapabilir ve toplum yaşamını, ulusal güvenliği tehlikeye sokan bir güç durumuna gelebilir. Bunu önlemek de devletin görevidir.

Bu nedenle, görsel ya da işitsel medyada tekel ya da kartel oluşturulmasını önleyebilecek içerikte bulunmayan düzenlemeler, Anayasa'nın tekelleşme ve kartelleşmeyi yasaklayan 167 nci maddesiyle; 172 nci maddesinde anlatımını bulan tüketiciyi koruma ilkesiyle ve basın özgürlüğü kapsamında bulunan haber alma ve verme özgürlüğü ile bağdaşmamaktadır.

d) Bir gerçek ya da tüzel kişiye ya da sermaye grubuna bir radyo-televizyon kuruluşunun tümüne ya da birden çok radyo-televizyon kuruluşuna sahip olabileceği olanağının yaratılmasının yanı sıra, bu kişi ya da sermaye grubuna kamu ihalelerine girebilme ve menkul kıymetler borsalarında işlem yapabileceği hakkının verilmesi, medya gücünün kullanılarak ihalelerde haksız rekabete, borsada çeşitli işlem oyunları yapılmasına neden olabilecektir.

Her ne kadar; 4676 sayılı yasanın 2 nci maddesiyle değiştirilen 3984 sayılı yasanın 4 üncü maddesinin, yayın ilkelerine yer verilen ikinci fıkrasında;

“c) Yayıncılığın, gerek yayın organı, gerekse hisse sahipleri ve üçüncü derece dahil olmak üzere üçüncü dereceye kadar kan ve sıhrî hısımları veya bir başka gerçek ve tüzel kişinin haksız çıkarları doğrultusunda kullanılmaması,

j) Yayıncılığın haksız bir amaç ve çıkara alet edilmemesi ve haksız rekabete yol açılmaması,....”

denilerek, medyanın haksız rekabete neden olabilecek gücü engellenmeye çalışılmış ise de, bu soyut anlatımlı ilkelerin, kamu ihalelerinde yaratılabilecek haksız rekabeti ve borsa işlemlerinde oynanacak oyunları engellemesi zor görünmektedir.

Ayrıca, düzenlemelerin karşıt kavramından, yayın kuruluşlarının “haklı çıkarları” destekleyici içerikte yayın yapabileceği sonucuna varılmaktadır. Konuya yayın kuruluşlarının kamu ihalelerine giren sahipleri yönünden bakıldığında, bu tür destekleyici yayınların “haklı çıkarı” savunduğu kolaylıkla öne sürülebilecektir.

Böylece, bir kamu hizmeti olan medyanın bireysel çıkarlara hizmet edecek ticarî nitelik kazanmasının önündeki tüm engeller kaldırılmıştır. Oysa, dünyada medya-serbest piyasa ilişkilerinin demokrasiler için yozlaştırıcı tehlike ve tehditlerinden söz edilmektedir. Ülkemize olduğu gibi henüz demokrasisi yeterince gelişmemiş, sağlam temellere oturmamış, özelleştirmesini tamamlayamamış ülkelerde medyanın Devlete karşı taahhüde girmemesi yaşamsal önem taşıyan bir ilke olarak görülmektedir. Devletle ticarî ilişkilere giren medya sahiplerinin, siyasal iktidar lehine yayın yaparak ya da tam tersine baskı oluşturarak kamu ihalelerini alma avantajını sağlayabileceği kuşkusuz, yukarıda sözü edilen ilkenin korunmasının ne kadar önemli olduğunu ortaya koymaktadır.

Serbest piyasa ekonomisinin en büyük özelliği rekabet ortamının yaratılmasıdır. Bir çok radyo ve televizyon kuruluşuna sahip olan kişi ya da sermaye grubuna kamu ihalelerine girebilme hakkının tanınması bu özellikle de bağdaşmamaktadır.

Görsel ve işitsel medyanın kamuoyunu etkileme gücü, dolayısıyla bu gücün kötüye kullanılması olasılığının yüksekliği, Batılı ülkelerde medya sahipliğinin diğer iş alanlarından ayrılmasına, bu ayrımı sağlayacak önlemler alınmasına neden olmuştur. Medya gücünü kötüye kullanma olasılığı kamu yararı ve kamu düzeni ile doğrudan ilgilidir. Devletin bu gücü dengeleyecek önlemleri alması, kamu yararı ve düzenini sağlamanın gereğidir.

Bu nedenle, 3984 sayılı yasanın 29 uncu maddesinin değişiklikten önceki onuncu fıkrasında yer verilen yasağın korunması gerekirken tümüyle kaldırılmış olması kamu yararı açısından çok ciddi sakıncalar doğurabilecek bir gelişme olarak değerlendirilmiştir.

7. 4676 sayılı yasanın 14 üncü maddesiyle değiştirilen 3984 sayılı yasanın 31 inci maddesinin ikinci fıkrasında, “Her türlü teknoloji ile ve her türlü iletişim ortamında yapılacak yayın ve hizmetlerin usul ve esasları, Haberleşme Yüksek Kurulunun belirleyeceği strateji çerçevesinde Üst Kurulca tespit edilip, Haberleşme Yüksek Kurulunun onayına sunulur. Bu yayın ve hizmetlerin mevzuata uygunluğu Üst Kurulca denetlenir.” kuralına yer verilmiştir.

Ayrıca, yine aynı yasanın 26 ncı maddesiyle 5680 sayılı yasaya eklenen ek 9 uncu maddede, “Bu Kanunun yalan haber, hakaret ve benzeri fiillerden doğacak maddî ve manevî zararlarla ilgili hükümleri, bilişim teknolojileri ve internet ortamında sayfa açılması veya elektronik gazete, elektronik bülten vb. suretiyle yayınlanan her türlü yazı, resim, işaret, sesli veya sessiz görüntü ve benzerleri hakkında da uygulanır.” denilmektedir.

İletişim teknolojisinde bir devrim niteliğindeki internet yayıncılığının en baskın yönü, düşüncüyü açıklama ve yayma özgürlüğünün, özgün kanaat oluşumunun günümüzdeki en etkin kullanım alanı olmasıdır. İnternet ortamındaki yayıncılıkta; hukukun üstün kılınması, kişilik haklarının korunması ve bunun yanında da yayın yoluyla düşünce ve ifade özgürlüğü gibi duyarlı alanların dengelenmesi sorunu ortaya çıkmaktadır. Bu sorunlar ancak, ifade özgürlüğü esas alınarak ve yayının-

lar üzerindeki denetim yargıya bırakılarak sağlanabilir. Dolayısıyla, internet yayıncılığına ilişkin ilkelere ve öteki düzenlemelerin özel bir yasa ile yapılması en doğru olacaktır.

Bu yola gidilmeyerek, yayınların düzenlenmesinin tümüyle kamu otoritelerinin takdirine bırakılması ve Basın Yasasına bağlı kılınması internet yayıncılığının özelliği ile bağdaşmamaktadır.

8. 4676 sayılı Yasanın 16 ncı maddesiyle değiştirilen 3984 sayılı Yasanın 33 üncü maddesinin,

a) Birinci fıkrasında, Üst Kurulun, öngördüğü yükümlülükleri yerine getirmeyen, izin koşullarına uymayan, yayın ilkelerine ve bu Yasada belirtilen diğer esaslara aykırı yayın yapan özel radyo ve televizyon kuruluşlarını uyaracağı ya da aynı yayın kuşağında açık biçimde özür dilemesini isteyeceği; bu isteme uyulmaması ya da aykırılığın yinelenmesi durumunda, ilgili programın yayınının, bir ile oniki kez arasında durdurulacağı; bu süre içinde programın yapımcısı ve varsa sunucusunun hiçbir ad altında başka program yapamayacağı kurala bağlanmıştır.

Bu düzenlemede, uyarının içeriği konusunda bir açıklığa, özür dileme konusunun ayrıntılarına yer verilmemiştir. Bu belirsizlik, uygulanan yaptırımın onur kırıcı ve teşhir edici bir özellik taşımasına neden olabilecektir.

Fıkra göre, Üst Kurulun özür istemine uyulmaması durumunda programın yayını bir ile oniki kez arasında durdurulabileceği gibi, bu süre içinde programın yapımcısı ve sunucusu hiçbir ad altında başka program yapamayacaktır. Katkısı, başkalarının hazırlanmış bir programı sunmaktan ibaret olan sunucu hakkında böyle bir yaptırım öngörülmesi haksız uygulamalara yol açacak niteliktedir.

Bu düzenlemelerle, idarî nitelikteki bir üst kurula basın ve haber alma özgürlüğünü sınırlayıcı yetkiler verilmekte, yargı alanına giren konularda idare yetkili kılınmaktadır.

İdare, düzenleme ve denetleme alanındaki konularda, kamu düzeni, genel güvenlik, kamu yararı, genel ahlak, genel sağlık, ekonomik ve sosyal ilişkilerin düzenli yürütülmesini sağlama gibi amaçlarla idarî para cezası uygulama ya da kişi özgürlüğünü kısıtlayıcı yaptırımlar dışında çeşitli yasaklar koyma yetkisine sahiptir.

Ancak, düşüncüyü açıklama ve yayma, basın ve haber alma gibi temel hak ve özgürlükler söz konusu olduğunda, idarenin yetkisinin Anayasanın bu kavramlara yaklaşımı içerisinde değerlendirilmesi gerekir.

Anayasanın 26 ncı maddesinin son fıkrasında, “Haber ve düşünceleri yayma araçlarının kullanılmasına ilişkin düzenleyici hükümler, bunların yayını engellemenek kaydıyla, düşüncüyü açıklama ve yayma hürriyetinin sınırlanması sayılmaz”; 28 inci maddesinin üçüncü fıkrasında da, “Devlet, basın ve haber alma hürriyetlerini sağlayacak tedbirleri alır” denilmektedir. Aynı doğrultuda bir kural, tüm özgürlükler için Anayasanın 5 inci maddesinde yer almaktadır. Ayrıca, Anayasanın 29 uncu maddesinin üçüncü fıkrasında, yasanın, haber, düşünce ve kanaatlerin özgürce yayınlanmasını engelleyici ya da zorlaştırıcı koşullar koyamayacağı; 30 uncu maddesinde de, basın işletmelerinin, Devlet bütünlüğüne yönelik bazı suçlar dışında işletilmekten alıkonulamayacağı öngörülmektedir.

Bu kurallar, genelde yazılı basına yönelik olmakla birlikte, amaç basın işletmelerini korumak olmayıp, düşüncüyü yayma ve haber alma özgürlüklerinin güvence altına alınması olduğuna göre, aynı ilkelerin görsel ve işitsel medya için de geçerli olması ve idareye, bu araçların kullanılmasını engellemeye varan nitelikte önlemler alma yetkisi verilmesinden olabildiğince kaçınılması gerekir.

Yasanın 16 ncı maddesi, bu kurullarla bağdaşmayan uygulamalar öngörmektedir. Bu maddeye göre, yapılan uyarı üzerine özür dilemeyen radyo ve televizyon kanalının ihlale konu olan yayını bir ile oniki kez arasında durdurulabilecek; aykırılığın yinelenmesi durumunda, Ceza Yasasının ön-

gördüğü üst sınırdan da çok ötesinde, 375 milyar liraya ulaşan para cezası verilebilecek; yayınlar bir yıla kadar ya da süresiz durdurulabilecek ya da yayın izni iptal edilebilecektir.

Böylece, eylemle önlem arasında bulunması gereken adil denge bozulmuş, yaptırım bir baskı ögesi durumuna gelmiş olacaktır. Üstelik bu yaptırımlar idarî bir üst kurulun takdirine bırakılmıştır.

b) Maddenin ikinci fıkrasında, aykırılığın yinelenmesi durumunda verilecek idarî para cezalarına yer verilmiştir.

Fıkra göre, ulusal düzeyde yayın yapan kuruluşlara 125-250 milyar lira arasında, bölgesel, yerel ya da kablo ortamında yayın yapan kuruluşlara, kapsadığı yayın alanındaki il ve ilçe nüfusuna göre 60-100, 10-60, 20-40 ve 5-10 milyar lira arasında idarî para cezası uygulanabilecektir. Radyo yayınları için uygulanacak para cezaları, bu tutarların yarısı kadar olacaktır.

Gerek bu fıkra da öngörülen idarî para cezalarının gerekse 4676 sayılı Yasanın çeşitli maddeleriyle değiştirilen 3984 ve 5680 sayılı yasaların çeşitli maddelerinde yer verilen diğer para cezalarının tutarlarının çok yüksek olduğu açıktır.

4676 sayılı Yasa değişikliği ile düzenlenen para cezaları, belli sermaye gruplarının elinde olmayan ulusal ve özellikle yerel ve bölgesel televizyon, radyo ve basın kuruluşları için amaç-araç orantısını gözetmeyen boyuttadır. Cezaların caydırıcı nitelikte olması, ancak televizyon, radyo ve basın kuruluşlarının yaşam şansını ellerinden almaması gerekmektedir.

Anayasanın 13 üncü maddesinin ikinci fıkrasında, temel hak ve özgürlüklerle ilgili genel ve özel sınırlamaların “demokratik toplum düzeninin gerekleri”ne aykırı olamayacağı belirtilmiştir.

Buna göre, hak ve özgürlükler, ancak demokratik toplum düzeninin gereklerine uygun olarak sınırlandırılabilir. Demokratik hukuk devletinde, güdülen amaç ne olursa olsun, sınırlamalar özgürlüğün kullanılmasını ölçsüz biçimde ortadan kaldıracak düzeyde olamaz.

Anayasa Mahkemesinin çeşitli kararlarında da belirtildiği gibi, bir sınırlama kuralının demokratik toplum düzeninin gereklerine uygun olabilmesi için “ölçülülük” ilkesinin gözetilmesi, amaç ve sınırlama “orantısının” korunması gerekmektedir.

Ölçülülük ilkesi, yasal düzenlemede sınırlama aracının, sınırlama amacına ulaşmaya elverişli olmasını, sınırlama aracıyla amacı arasındaki oranın ölçsüz olmamasını anlatmaktadır.

Yasa ile getirilen para cezalarının, Anayasanın 28 inci maddesinde sözü edilen basın özgürlüğü yönünden son derece ağır nitelik taşıdığı kuşkusuzdur. Ulusal, bölgesel ve yerel çerçevede hizmet veren bir çok görsel, işitsel ya da yazılı medya kuruluşlarının kapanmasına neden olacak tutarlarıdaki para cezalarını haklı bir nedene dayandırmak ve demokratik toplum düzeninin gerekleriyle ve hukuk devleti ilkesiyle bağdaştırmak olanaklı değildir.

Ayrıca, para cezalarının alt ve üst sınırları arasındaki genişlik, takdir hakkının kullanılmasında haksızlığa, adaletsizliğe ve keyfi uygulamaya neden olabilecek boyuttadır.

Öte yandan, Avrupa Birliği Müktesebatının Üstlenilmesine İlişkin Türkiye Ulusal Programının “2.1. Siyasî Kriterler” bölümünün “2.1.1. Düşünce ve İfade Özgürlüğü” alt bölümünde; ifade özgürlüğünün daha da geliştirilmesine yönelik anayasal ve yasal güvencelerin güçlendirilmesi amacıyla, kısa erimde,

- Başta düşünceyi açıklama ve yayma, bilim ve sanat ile basın özgürlükleriyle ilgili hükümler olmak üzere Anayasanın temel hak ve özgürlüklerle ilgili bölümlerinin,

- Radyo ve Televizyon Üst Kurulu Yasası'nın, gözden geçirilmesinin planlandığı belirtilmiştir.

Türkiye'nin Avrupa Birliği'ne tam üyelik süreci içinde kısa ve orta erimde gerçekleştirilmesi öngörülen çalışmaların genel çerçevesini çizen ve yönlendirici nitelik taşıyan Ulusal Program'da, basın özgürlüğünün geliştirilmesi için anayasal ve yasal güvencelerin güçlendirilmesi planlanırken; çok yüksek para cezalarıyla görsel, işitsel ve yazılı medya kuruluşlarının görev yapamaz duruma getirilmesi amaca uygun düşmeyecektir.

9. 4676 sayılı Yasa'nın 19. maddesiyle 5680 sayılı Basın Yasası'nın basın yoluyla işlenen suçlardan dolayı ceza sorumluluğuna ilişkin 16. maddesinin birinci fıkrasının 1. bendi değiştirilmiş, 5680 sayılı Yasa'nın cevap ve düzeltme hakkına ilişkin 19. maddesine aykırı davranılması durumunda, sorumluluğun sorumlu müdürle birlikte süreli yayının sahibi gerçek kişiye, süreli yayın sahibi anonim şirkete yönetim kurulu başkanına, diğer şirket ve tüzel kişilere ait süreli yayınlarda tüzel kişiliğin en üst yöneticisine de ait olacağı belirtilmiştir.

Fıkırada yapılan bir başka değişiklikle, sorumlu müdürlerin özgürlüğü bağlayıcı cezadan para cezasına çevrilen cezalarının ertelenmeyeceği öngörülmüştür. Yasa'nın 21. maddesiyle de, 5680 sayılı Yasa'nın 19. maddesinin (1) numaralı fıkrası değiştirilip, yalan haber verilmesi, hakaret ve sövme de fıkra kapsamına alınmış, ayrıca, sorumlu müdüre düzeltme yazısını süreli yayın sahibine, yönetim kurulu başkanına ve üst yöneticiye bildirmek zorunluluğu getirilmiştir. Aynı konuya ilişkin olarak bir başka değişiklik cevap ve düzeltme hakkıyla bağlantılı olarak ceza yaptırımları öngörülen 29. maddede gerçekleştirilmiş ve mevcut para cezaları bin ilâ yedibin beşyüz kat arasında artırılmış ve bu cezaların ertelenmesi de engellenmiştir.

Yasa'nın 25. maddesi ile de, Basın Yasası'na aykırı davranışlar nedeniyle bu Yasa'nın değişik maddelerinde öngörülen para cezaları bir milyon ilâ elli milyon kat arasında yükseltilmiştir.

Böylece, yasaklanan eylemlere aykırı davranışlar için öngörülen para cezaları çok büyük oranlarda artırılmış ve ödenemez duruma getirilmiştir. Cevap ve düzeltmenin şekil ve şartlara uygun olarak yeniden yayınlanması yolunda verilen karara tam olarak uyulmaması durumunda elli milyar liradan yüzelli milyar liraya kadar, süreli yayın sahibinin ölümünden bir ay içinde yeni sahip beyanname vermezse, on milyar liradan otuz milyar liraya kadar, beyanname içeriğindeki değişiklik mülki amirliğe beş gün içerisinde bildirilmezse on milyar liradan elli milyar liraya kadar ağır para cezasına hükmedilebilecektir.

Bu cezalar, büyük bölümüyle ön ödemeye bağlı olduklarından, yapılacak bildirim karşın ödenmemeleri durumunda, Türk Ceza Yasası'nın 119. maddesi gereği ceza yarı oranında artırılabilecektir.

Bu değişikliklerden önce, Basın Yasası'nda para cezalarını hiçbir yaptırım gücü kalmadığı bir gerçektir. Ancak, yapılan değişiklikle cezalar elli milyon kata kadar yükseltilmiştir. İki gazeteyi gününde cumhuriyet savcılığına ve/veya mülki amirliğe teslim etmeyen "tâbi"ye yüz milyar liraya kadar ağır para cezası öngörülmüştür. 647 sayılı Yasa'nın 5. maddesine göre, para cezalarının tutarı suçlunun iktisadi durumu, aile sorumluluğu, meşgale ve mesleği, yaş ve sağlık durumu, cezanın sosyal etkisi ve uyarma amacı gibi hususlar gözönünde tutularak saptanır. Para cezasının belirlenmesi konusunda bu hükümlerle yasa koyucunun yargıdan beklediği duyarlılığı, cezaların alt ve üst sınırlarını belirlerken kendisinin de göstermesi gerekir. Hukukumuzda, hiçbir dönemde bu tür suçlar için böylesine ağır para cezaları öngörülmemiştir. Demokratik bir toplumda, basına ilişkin kimi biçimsel yükümlülüklerin yerine getirilmemesi ya da yerine getirilmekte gecikilmesi basın kuruluşunun yayından çekilmesi sonucunu doğuracak yaptırımlara layık görülmemelidir.

Basın Yasası'nda yapılan bu değişiklikler, öngörülen para cezaları nedeniyle haber, düşünce ve kanaatlerin özgürce yayınlanmasını ve basın işletmelerinin yaşamını sürdürmesini engelleyecektir. Bu cezalarla, basın sektörünün krize sürüklenmesi ve sermaye birikimleri sınırlı gazetelerin yayın yaşamından çekilmesi, böylece basında tekelleşmenin gerçekleşmesi kaçınılmazdır.

Yukarıda önemli görülen kimi maddelerine ilişkin açıklanan gerekçelerle kamu yararı ile bağdaşmayan, demokratik geleneklere, temel hak ve özgürlüklere, hukuka ve Anayasal ilkelere uygun düşmeyen kurallar içeren 4676 sayılı "Radyo ve Televizyonların Kuruluş ve Yayınları Hakkında Kanun, Basın Kanunu, Gelir Vergisi Kanunu ile Kurumlar Vergisi Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun", Anayasa'nın 89. ve 104. maddeleri uyarınca, yayımlanması uygun görül-
meyerek Türkiye Büyük Millet Meclisi'nce bir daha görüşülmek üzere ekte geri gönderilmiştir.

Ahmet Necdet SEZER
Cumhurbaşkanı

Anayasa Komisyonu Raporu

Türkiye Büyük Millet Meclisi

Anayasa Komisyonu

Esas No. : 1/878

Karar No. : 18

11.4.2002

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Başkanlığımızca 19.6.2001 tarihinde esas komisyon olarak Komisyonumuza gönderilen "Radyo ve Televizyonların Kuruluş ve Yayınları Hakkında Kanun, Basın Kanunu, Gelir Vergisi Kanunu ile Kurumlar Vergisi Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair 4676 Sayılı Kanun ve Cumhurbaşkanınca Bir Daha Görüşülmek Üzere Geri Gönderme Tezkeresi (1/878, 3/847)", Komisyonumuzun 9.4.2002 tarihli toplantısında Devlet Bakanı Sayın Yılmaz Karakoyunlu, RTÜK Başkanı, TRT Genel Müdür Yardımcısı, Basın Yayın ve Enformasyon Genel Müdür Yardımcısı, Telekomünikasyon Kurumu ve Maliye Bakanlığı yetkililerinin katılımıyla görüşülmüştür.

Toplantımızda, öncelikle, Cumhurbaşkanının 4676 Sayılı Kanunu geri gönderme tezkeresi okunmuştur. Kanunun geneli üzerinde Devlet Bakanı Sayın Yılmaz Karakoyunlu ve üyelerimizin açıklamalarını takiben 3.10.2001 tarihli ve 4709 Sayılı Kanunla değiştirilen Anayasanın 89 uncu maddesinin ikinci fıkrası uyarınca, Cumhurbaşkanınca yayımlanması uygun bulunmayarak bir daha görüşülmesi istenen maddelerin ya da Kanunun tümünün görüşülmesi hususu oya sunulmuş ve sadece Cumhurbaşkanınca bir daha görüşülmesi istenen maddelerin Komisyonunda görüşülmesine oy çokluğu ile karar verilmiştir.

Kanunun geneli üzerindeki görüşmelerde Cumhurbaşkanının geri gönderme gerekçelerinin çok ciddi gerekçeler olduğu, dikkate alınması gereği ifade edilmiş, özellikle 3984 sayılı Kanunun 29 uncu maddesindeki değişikliğin gerçekleşmesi halinde tekelleşmenin ve bunun doğuracağı olumsuz sonuçlarla karşı karşıya kalınacağına dikkat çekilmiştir. Yayın ilkelerinin kesin olarak tarif edilmemesi nedeniyle subjektif değerlendirmelerin doğabileceği, para cezalarının son derece ağır olduğu ve bu nedenle yerel-bölgesel basını sarsacağı, tazminat davalarında alt sınırın kanunla tespit edilmesi ve zorunlu bilirkişi tayininin hukukun genel ilkeleriyle bağdaşmayacağı ifade edilmiştir. Ayrıca Radyo ve Televizyon Üst Kurulunun üyelerinin oluşum tarzı ve Yüksek Denetleme Kurulu tarafından denetlenmesinin özerklik, tarafsızlık niteliğine uygun düşmeyeceği söylenmiştir.

Üyelerimizin aleyhte belirttikleri bu görüşlere karşın, 3984 sayılı Kanunun uygulamada beklenen sonucu doğurmadığı; cezaların ekran karartmadan öteye gitmediği, bu durumda izleyiciyi cezalandıran bir hâl aldığı belirtilmiştir. Kanunun Cumhurbaşkanınca geri gönderme gerekçeleri

doğrultusunda Alt Komisyonunda incelenmesi ve hükümete iadesi yönünde verilen önergeler Komisyonumuzca kabul edilmemiştir.

Kanunun geneli üzerindeki görüşmelerden sonra maddelerine geçilmesi oy çokluğu ile kabul edilmiştir.

Alınan karar uyarınca Cumhurbaşkanının geri gönderme tezkeresinde yer alan 2, 3, 5, 7, 12, 13, 14, 16, 17, 19, 20, 21, 22, 23, 25, 26, 29 ve Geçici 4 üncü maddeleri geri gönderme gerekçeleri doğrultusunda tek tek görüşülmüş, oya sunulmuş ve Komisyonumuzca oy çokluğu ile aynen kabul edilmiştir.

Görüşülen maddeler çerçevesinde Kanunun tümü oya sunulmuş ve Komisyonumuzca oy çokluğu ile kabul edilmiştir. Ayrıca, Komisyonumuzca Kanunun Genel Kurulda öncelik ve ivedilikle görüşülmesi istenmiştir.

Raporumuz Genel Kurulun onayına arz edilmek üzere Yüksek Başkanlığa saygı ile sunulur.

Başkan	Başkanvekili	Sözcü
<i>Turhan Tayan</i>	<i>Necdet Saruhan</i>	<i>Mehmet Nacar</i>
Bursa	İstanbul	Kilis
Üye	Üye	Üye
<i>H. Tayfun İçli</i>	<i>Şaban Kardeş</i>	<i>İsmail Alptekin</i>
Ankara	Bayburt	Bolu
		(Tamamına muhalifim)
Üye	Üye	Üye
<i>Ayvaz Gökdemir</i>	<i>Edip Özgenç</i>	<i>Osman Kılıç</i>
Erzurum	İçel	İstanbul
(İmzada bulunamadı.)		
Üye	Üye	Üye
<i>Mustafa Verkaya</i>	<i>Nevzat Yalçıntaş</i>	<i>İşın Çelebi</i>
İstanbul	İstanbul	İzmir
	(Tümüne muhalifim)	
Üye	Üye	Üye
<i>Mustafa Kamalak</i>	<i>Çetin Bilgir</i>	<i>Bülent Arınç</i>
Kahramanmaraş	Kars	Manisa
(Muhalefet şerhi eklidir)		(Tümüne muhalifim)
Üye	Üye	Üye
<i>İsmail Çevik</i>	<i>Mehmet Kundakçı</i>	<i>Şeref Malkoç</i>
Nevşehir	Osmaniye	Trabzon
		(Tümüne muhalifim)
	Üye	
	Ali Naci Tuncer	
	Trabzon	
	(İmzada bulunamadı)	

MUHALEFET ŞERHI

Sayın Cumhurbaşkanımız tarafından uygun bulunmayarak bir daha görüşülmek üzere Türkiye Büyük Millet Meclisine geri gönderilen ve Anayasa Komisyonu tarafından 9.4.2002 günü “aynen” kabul edilen 7.6.2001 tarihli ve 4676 sayılı Kanuna hem usul yönünden hem de asıl yönünden muhalifim.

1. USUL YÖNÜNDEN MUHALİFİM

Çünkü :

Komisyonumuz görüşmelerini, Sayın Cumhurbaşkanının uygun bulmadığı maddelerle sınırlandırma kararı almıştır.

Bu “sınırlandırma kararı” Anayasanın 89 uncu maddesinin ikinci fıkrasının ikinci cümlesine aykırıdır.

89 uncu maddenin ikinci fıkrasının ikinci cümlesinden açıkça anlaşılacağı gibi “sınırlandırma yetkisi” Türkiye Büyük Millet Meclisine aittir.

Anayasa Komisyonunun “sınırlama kararı” alma yetkisi yoktur. Anayasa Komisyonunun böyle bir kararı alması “yeni bir içtüzük ihdası niteliğinde” olup Anayasanın 89 uncu maddesinin ikinci fıkrasının ikinci cümlesine açıkça aykırıdır.

2. ESAS YÖNÜNDEN MUHALİFİM

Bu Tasarı 5-6 yıldan beri Türkiye Büyük Millet Meclisinin gündemini işgal etmektedir.

Bu süre içerisinde Tasarı, iki veya üç defa Anayasa Komisyonu tarafından reddedilmiş veya asıya alınmıştır.

Daha sonra, aynı Tasarı Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Kurulu tarafından reddedilmiştir.

Bu arada hükümetler değişmiş, genel seçimler yapılmış, Meclis yenilenmiştir.

Ancak Tasarının “sahipleri” ısrarlarından vazgeçmemişler, Tasarının Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına tekraren gönderilmesini sağlamışlardır.

Tasarı, 7.6.2001 tarihinde 4676 sayılı “Kanun” olarak kabul edilmiştir.

Ancak içerdiği büyük sakıncalardan dolayı Kanun, Sayın Cumhurbaşkanı tarafından bir daha görüşülmesi için Türkiye Büyük Millet Meclisine iade edilmiştir.

Sayın Cumhurbaşkanımızın “iade gerekçeleri” ne aynen katılıyorum.

Muhalefet şerhi yazmak için tanınan süre çok sınırlı olduğu için ayrıntılı gerekçe yazma imkânımız maalesef yoktur.

Bu münasebetle başlıklar halinde belirtelim ki 7.6.2001 tarih ve 4676 sayılı Kanun;

1) Anayasanın birçok maddesine aykırıdır.

2) Bilhassa “idari” para cezaları yönünden hukukun temel prensiplerine, özellikle de “kanunsuz ceza olmaz” ilkesine aykırıdır.

3) Kanun Anadolu medyasını çökertecek mahiyettedir.

4) Kanun, “tekelleşme”ye yol açacak niteliktedir.

5) Kanun “Radyo ve Televizyon Üst Kurulu”nu hem “oluşum” (seçim) hem de “denetim” bakımından hükümete bağımlı kılacak hükümler taşımaktadır. Bu hükümler, Üst Kurul bakımından

- Hem “yasama-yürütme dengesi”ni

- Hem de “iktidar-muhalefet dengesi” ni

Bozacaktır.

Bu arada not olarak kaydedelim ki 7.6.2001 tarihli ve 4676 sayılı Kanun hakkında daha önce belirttiğimiz “muhalif görüşlerimizi” de aynen muhafaza ediyorum.

Prof. Dr. Mustafa Kamalak
Kahramanmaraş

ANAYASANIN 89 UNCU MADDESİ GEREĞİNCE CUMHURBAŞKANINCA BİR DAHA GÖRÜŞÜLMEK ÜZERE GERİ GÖNDERİLEN KANUN

ANAYASA KOMİSYONUNUN KABUL ETTİĞİ METİN

RADYO VE TELEVİZYONLARIN KURULUŞ VE YAYINLARI HAKKINDA KANUN, BASIN KANUNU, GELİR VERGİSİ KANUNU İLE KURUMLAR VERGİSİ KANUNUNDA DEĞİŞİKLİK YAPILMASINA DAİR KANUN

RADYO VE TELEVİZYONLARIN KURULUŞ VE YAYINLARI HAKKINDA KANUN, BASIN KANUNU, GELİR VERGİSİ KANUNU İLE KURUMLAR VERGİSİ KANUNUNDA DEĞİŞİKLİK YAPILMASINA DAİR KANUN

Kanun No. 4676 Kabul Tarihi : 7.6.2001

MADDE 1. - 13.4.1994 tarihli ve 3984 sayılı Radyo ve Televizyonların Kuruluş ve Yayınları Hakkında Kanununun 3 üncü maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

Madde 3. - Bu Kanunda geçen deyimlerden;

a) Üst Kurul: Radyo ve Televizyon Üst Kurulunu,

b) Radyo yayını: Elektromanyetik dalgalar, veri şebekeleri ve diğer yollarla halkın doğrudan alması maksadıyla yapılan ses yayınlarını,

c) Veri yayını: Radyo ve televizyon yayını ile birlikte, radyo ve televizyon programlarıyla ilintili ve radyo ve televizyon programlarından bağımsız verilerin, elektromanyetik dalgalar, veri şebekeleri ve diğer yollarla halkın doğrudan alması maksadıyla yapılan yayınları,

d) Televizyon yayını: Elektromanyetik dalgalar, veri şebekeleri ve diğer yollarla halkın doğrudan alması maksadıyla yapılan, hareketli veya sabit resimlerin (görüntü) sesli veya sessiz kalıcı olmayan yayınlarını,

e) Elektromanyetik dalga: Boşlukta veya kablo, cam iletken ve benzeri bir fizikî ortamda ışık hızı ile yayılan sunî olarak üretilmiş ve manyetik özellikleri olan dalgayı,

f) TV kanalı: Televizyon ve veri yayını yapmak üzere bir televizyon vericisinden yayılan elektromanyetik dalgaların işgal edeceği frekans alanını,

(Anayasanın 89 uncu Maddesi Gereğince
Cumhurbaşkanınca Bir Daha Görtüşölmek
Üzere Geri Gönderilen Kanun)

(Anayasa Komisyonunun
Kabul Ettiğı Metin)

g) Radyo frekansı: Radyo ve veri yayını yapmak üzere bir radyo vericisinden yayılan elektromanyetik dalgaların işgal edeceği frekans alanını,

h) Radyo ve televizyon vericisi: Radyo, televizyon ve veri yayınlarının doğrudan alınmasına imkân veren yer veya uzaydaki hareketli veya sabit her türlü verici, aktarıcı, yansıtıcı ve güçlendirici cihaz ve sistemleri,

ı) Kablolü yayını: Radyo, televizyon ve veri yayınlarının kablo, cam iletken ve benzeri bir fizikî ortam üzerinden abonelere ulaştırılmasını sağlayan yayını türünü,

i) Kapalı devre yayını sistemi: Ulusal, bölgesel ve yerel yayınlar dışında eğitim, öğretim, güvenlik ve turizm gibi belirli amaçlar için bir bina dahilinde veya birbiri ile ilişkili binalar grubunda hedef kitleye ulaştırmak üzere genellikle kablo ile yapılan radyo, televizyon ve veri yayını,

j) Radyo alıcısı: Radyo ve veri yayınlarını almaya ve dinlemeye yarayan cihazları,

k) Televizyon alıcısı: Televizyon ve veri yayınlarını almaya ve izlemeye yarayan cihazları,

l) Ulusal yayını: Bütün ülkeye yapılan radyo, televizyon ve veri yayını,

m) Bölgesel yayını: Birbirine komşu en az üç il ve en çok bir coğrafi bölge alanının asgarî yüzde yetmişine yapılan radyo, televizyon ve veri yayını,

n) Yerel yayını: Mülkî taksimat itibarıyla en az bir ilçe (merkez ilçe dahil) veya bir ilin alanının en az yüzde yetmişine yapılan radyo, televizyon ve veri yayını,

o) Ek yayını hizmetleri: Televizyon yayınlarına tahsis edilen kanal içinde kalmakla birlikte kullanılmayan bölümler üzerinden, radyo yayınlarında ise tahsis edilen frekans içinde ek taşıyıcılar aracılığıyla, televizyon ve radyo program yayınlarıyla birlikte yapılan radyo veri

(Anayasanın 89 uncu Maddesi Gereğince
Cumhurbaşkanınca Bir Daha Görüşülmek
Üzere Geri Gönderilen Kanun)

(Anayasa Komisyonunun
Kabul Ettiği Metin)

sistemi (AMDS, RDS), veri yayıncılığı,
teleteks ve benzeri bağımsız hizmetleri,

p) Uydu yayını: Radyo ve televizyon prog-
ramlarının yetkili yayıncı veya hizmeti temin
edecek kişi veya kuruluş tarafından şifreli veya
şifresiz olarak uzayda sinyal iletebilen herhan-
gi bir araç vasıtasıyla yapılan ilk yayını,

r) Yeniden iletim: Yetkili yayın kuruluşu
tarafından kullanılan teknik araç ne olursa ol-
sun, halkın izlemesi amacıyla yayınlanan radyo
ve televizyon program hizmetlerinin değişiklik
yapılmaksızın bütünüdür veya bir bölümünün
alınmasını ve aynı anda veya daha sonra iletil-
mesini,

s) Yayıncı: Kamu tarafından izlenmesi için
radyo, televizyon program ve veri hizmetleri
tertiple eden ve ileten veya değişiklik yapılmadan ve tam olarak üçüncü tarafa iletilmesini
sağlayan gerçek veya tüzel kişiyi,

t) Program hizmeti: Yukarıdaki bentte
belirli alanlarda belirli bir yayıncı tarafından
sağlanan ve tek bir hizmet içindeki tüm unsur-
ları,

u) Reklam: Bir ürün veya hizmetin alım,
satım veya kiralanmasını geliştirmek, bir amaç
veya düşünceyi yaymak veya reklamcının istediği başka etkileri oluşturmak amacıyla, ücret
veya benzer bir karşılık ile iletim zamanında
reklamcıya tahsis edilen kamuya yönelik
duyuruları,

v) Telif hakkı sahibi: Yazar, besteci,
düzenlemeci gibi düşünsel alanda eser yaratan
gerçek kişiyi,

y) Tematik kanal: Haber, belgesel, spor,
müzik ve benzeri türlerde olmak üzere yalnızca
belli bir konuda yayın yapan kanalı,

z) İletişim ortamı: Radyo ve televizyon
programlarının üretildiği merkez çıkışındaki
sinyali herhangi bir teknik kullanarak tek veya
birden fazla radyo ve televizyon yayını bir
arada olarak radyo, televizyon ve veri dağıtım
sistemlerine ileten her nevi ortamı,

İfade eder.

(Anayasanın 89 uncu Maddesi Gereğince
Cumhurbaşkanınca Bir Daha Görüşülmek
Üzere Geri Gönderilen Kanun)

MADDE 2. - 3984 sayılı Kanunun 4 üncü maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

Madde 4. - Radyo, televizyon ve veri yayınları, hukukun üstünlüğüne, Anayasanın genel ilkelerine, temel hak ve özgürlüklere, milli güvenliğe ve genel ahlâka uygun olarak kamu hizmeti anlayışı çerçevesinde yapılır. Yayınların Türkçe yapılması esastır. Ancak, evrensel kültür ve bilim eserlerinin oluşmasına katkısı olan yabancı dillerin öğretilmesi veya bu dillerde müzik veya haber iletilmesi amacıyla da yayın yapılabilir.

Radyo, televizyon ve veri yayınlarında uyulması gereken yayın ilkeleri şunlardır:

a) Türkiye Cumhuriyeti Devletinin varlık ve bağımsızlığına, Devletin ülkesi ve milletiyle bölünmez bütünlüğüne, Atatürk ilke ve inkılaplarına aykırı yayın yapılmaması.

b) Toplumun şiddete, teröre, etnik ayrımcılığa sevk eden veya halkı sınıf, ırk, dil, din, mezhep ve bölge farkı gözeterek kin ve düşmanlığa tahrik eden veya toplumda nefret duyguları oluşturan yayınlara imkân verilmemesi.

c) Yayıncılığın, gerek yayın organı, gerekse hisse sahipleri ve üçüncü derece dahil olmak üzere üçüncü dereceye kadar kan ve sıhrî hısımları veya bir başka gerçek veya tüzel kişinin haksız çıkarları doğrultusunda kullanılmaması.

d) İnsanların dil, ırk, renk, cinsiyet, siyasi düşünce, felsefi inanç, din, mezhep ve benzeri nedenlerle hiçbir şekilde kınanmaması ve aşağılanmaması.

e) Yayınların toplumun milli ve manevî değerlerine ve Türk aile yapısına aykırı olmaması.

f) Özel hayatın gizliliğine saygılı olunması, kamu çıkarlarının gerektirdiği durumlar dışında kişilerin özel hayatının yayın konusu yapılmaması.

(Anayasa Komisyonunun
Kabul Ettiği Metin)

MADDE 2.- Kanunun 2 nci maddesi
Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

(Anayasanın 89 uncu Maddesi Gereğince
Cumhurbaşkanınca Bir Daha Görüşülmek
Üzere Geri Gönderilen Kanun)

(Anayasa Komisyonunun
Kabul Ettiği Metin)

g) Türk millî eğitiminin genel amaçlarının,
temel ilkelerinin ve millî kültürün geliştiril-
mesi.

h) Türkçenin; özellikleri ve kuralları
bozulmadan konuşma dili olarak kullanılması;
millî birlik ve bütünlüğün temel unsurlarından
biri olarak çağdaş kültür, eğitim ve bilim dili
halinde gelişmesinin sağlanması.

ı) Kişilerin manevî şahsiyetlerine eleştiri
sınırları ötesinde saldırıda bulunulmaması,
cevap ve düzeltme haklarına saygılı olunması,
soruşturulması basın meslek ilkeleri çer-
çevesinde mümkün olan haberlerin soruşturul-
maksızın veya doğruluğuna emin olunmaksızın
yayınlanmaması, saklı kalması kaydıyla verilen
bilgilerin kamu yararı ciddi bir biçimde gerek-
tirmedikçe yayınlanmaması.

j) Yayıncılığın haksız bir amaç ve çıkara
alet edilmemesi ve haksız rekabete yol açıl-
maması, ilân ve reklam niteliğindeki yayınların
bu niteliklerinin şüpheye yer bırakmayacak
şekilde açıklanması, bir basın organının özel
çabalarla yarattığı ürünün kendi ürünüymüş
gibi sunulmaması, ajanslardan veya başka bir
medya kaynağından alınan haberlerin kay-
nağının belirtilmesine özen gösterilmesi.

k) Suçlu olduğu yargı kararı ile kesinleş-
medikçe hiç kimsenin suçlu ilân edilmemesi
veya suçluymuş gibi gösterilmemesi; kişileri
suç işlemeye yönlendirecek veya korku salacak
yayın yapılmaması.

l) Haberlerin yayınlanmasında tarafsızlık,
gerçeklik ve doğruluk ilkelerine bağlı olun-
ması; özgürce kanaat oluşumunun engellen-
memesi; haber kaynaklarının kamuoyunun
yanıltılmasının amaçlandığı haller dışında giz-
liliğinin korunması.

m) Halkı aldatacak, yanıltacak veya haksız
rekabete yol açacak reklam yayınlarına yer
verilmemesi.

n) Siyasî partiler ve demokratik gruplar
arasında fırsat eşitliği sağlanması; tek yönlü,

(Anayasanın 89 uncu Maddesi Gereğince
Cumhurbaşkanınca Bir Daha Görüşülmek
Üzere Geri Gönderilen Kanun)

(Anayasa Komisyonunun
Kabul Ettiği Metin)

taraf tutan yayın yapılması; seçim dönemlerinde belirlenen seçim yasaklarıyla ilgili ilkelere aykırı davranılmaması.

o) Yayınlarda, mevzuatın eser sahiplerine tanıdığı hakların ihlâl edilmemesi.

p) Bilgi iletişim telefonları yoluyla yarışma ve benzeri yöntemlere başvurulmaması ve bunların sonucunda dinleyici ve seyircilere ikramiye verilmemesi veya ikramiye verilmesine aracılık edilmemesi, lotarya yapılmaması, bilgi iletişim telefonları yoluyla yapılacak anket ve kamuoyu yoklamalarının, hazırlık aşamasından sonuçlarının ilânına kadar noter nezaretinde gerçekleştirilmesi.

r) Televizyonda bölünür ekran yoluyla ana program ile ilgili veya ilgisiz bilgiler veren konuları işleyen yayınların yapılmaması, çerçeveler veya alt yazı tekniği kullanılarak sürekli yayın yapılmaması, haberde konu ile ilgili olmayan görüntülerin verilmemesi, haberle benzerlik arz eden görüntülerin arşiv niteliğinin belirtilmesi.

s) Program hizmetlerinin bütün unsurlarının insan onuruna ve temel insan haklarına saygılı olması.

t) Yayınların müstehcen olmaması.

u) Kadına, güçsüzlere ve küçüklere karşı şiddetin ve ayrımcılığın teşvik edilmemesi.

v) Yayınların karamsarlık, umutsuzluk, kargaşa ve şiddet eğilimlerini kötürkleyici veya ırkçı nefret duygularını kışkırtıcı nitelikte olmaması.

y) Suç örgütlerinin korkutucu ve yıldırıcı özelliklerinin yansıtılmaması.

z) Gençlerin ve çocukların fiziksel, zihinsel ve ahlaki gelişimini zedeleyecek türden programların, bunların seyredilebileceği zaman ve saatlerde yayınlanmaması.

MADDE 3. - 3984 sayılı Kanunun 6 ncı maddesi başlığı ile birlikte aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

MADDE 3.- Kanunun 3 üncü maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

(Anayasanın 89 uncu Maddesi Gereğince
Cumhurbaşkanınca Bir Daha Görüşülmek
Üzere Geri Gönderilen Kanun)

Üst Kurulun seçimi ve görev süresi

Madde 6. - Üst Kurul, en az dört yıllık yüksek öğrenim görmüş, meslekleriyle ilgili konularda kamu veya özel kuruluşlarda en az on yıl görev yapmış, meslekî açıdan yeterli bilgiye, deneyime ve Devlet memuru olma niteliğine sahip, otuz yaşını doldurmuş kişiler arasından;

a) Siyasî parti gruplarınca, Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlık Divanı oluşum formülüne göre belirlenecek kontenjan doğrultusunda gösterilecek ve Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Kurulunca seçilecek beş,

b) Yükseköğretim Kurumu Genel Kurulunun, Kurul üyesi olmayan elektrik-elektronik, iletişim, kültür-sanat ve basın-yayın dallarından göstereceği dört aday arasından Bakanlar Kurulunca seçilecek iki,

c) En çok sarı basın kartı sahibi üyesi bulunan iki gazeteciler cemiyeti ile Basın Konseyinin ortaklaşa göstereceği iki aday arasından Bakanlar Kurulunca seçilecek bir,

d) Milli Güvenlik Kurulu Genel Sekreterliğinin kamu görevlileri arasından göstereceği iki aday arasından Bakanlar Kurulunca seçilecek bir,

Kişiden olmak üzere 9 üyeden oluşur.

Üst Kurulun üyelerinin seçimine ilişkin Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Kurulu kararı ile Bakanlar Kurulu kararı Resmî Gazetede yayımlanır.

Üst Kurul üyelerinin görev süresi dört yıldır. Üyelerinin görev süresinin bitiminden iki ay önce kurum ve kuruluşlar veya partiler yeni seçimlerini yaparak Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına veya Bakanlar Kuruluna bildirir. Herhangi bir sebeple boşalma olması halinde o kişinin seçildiği usule göre kurum ve kuruluş veya partiler tarafından adaylar bir ay içinde teklif edilerek Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Kurulunca veya Bakanlar Kurulunca seçim işlemi yapılır. Bu şekilde

(Anayasa Komisyonunun
Kabul Ettiği Metin)

(Anayasanın 89 uncu Maddesi Gereğince
Cumhurbaşkanınca Bir Daha Görtüşölmek
Üzere Geri Gönderilen Kanun)

(Anayasa Komisyonunun
Kabul Ettiğı Metin)

seçilen kişi, yerine seçildiğı kişinin görev süresini tamamlar. Üyenin altmışbeş yaşını doldurması halinde üyeliğı son bulur.

MADDE 4. - 3984 sayılı Kanunun 7 nci maddesi başlığı ile birlikte aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

Kurul Başkanı ve Başkan Vekili

Madde 7. - Üst Kurul üyeleri, seçim sonuçlarının Resmî Gazetede yayımlandığı tarihten itibaren onbeş gün içinde toplanarak kendi aralarından bir başkan ve bir başkan vekili seçer. Başkanlık süresi iki yıldır. İki yıl sonunda veya herhangi bir şekilde yenilenme sırasında başkan veya vekilinin üyeliğı sona ererse, üyeler onbeş gün içinde toplanarak yeni başkan veya vekili için seçim yapar.

Üst Kurul, başkan tarafından, başkanın bulunmadığı hallerde, başkan vekili tarafından yönetilir ve temsil edilir.

Başkan, Üst Kurul ile hizmet birimlerinin uyumlu, verimli, disiplinli ve düzenli bir biçimde çalışmasını ve Üst Kurulun görevlerini yerine getirmesini sağlamakla görevlidir.

Başkan veya yokluğunda vekili, karara bağlanacak gündemi toplantıdan önce belirleyerek Üst Kurul üyelerine bildirir. Üst Kurul gündemine hâkimdir.

MADDE 5. - 3984 sayılı Kanunun 9 uncu maddesi başlığı ile birlikte aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

Yasaklar ve denetim

Madde 9. - Üst Kurul üyeleri ile üçüncü derece dahil üçüncü dereceye kadar kan ve sıhrî hısımları, 5846 sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu hükümleri saklı kalmak kaydıyla, radyo ve televizyon hizmetleri alanında Üst Kurulun görev ve yetki alanına giren konularda herhangi bir yüklenme işine giremez, özel radyo ve televizyon şirketlerinde ve bu şirketlerin doğrudan veya dolaylı ortaklık bağı bulunan şirketlerde ortak veya yönetici olamazlar.

MADDE 5.- Kanunun 5 inci maddesi
Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

(Anayasanın 89 uncu Maddesi Gereğince
Cumhurbaşkanınca Bir Daha Görüşölmek
Üzere Geri Gönderilen Kanun)

(Anayasa Komisyonunun
Kabul Ettiğı Metin)

Üst Kurul üyeleri, üyelikleri süresince resmî veya özel başkaca hiçbir görev alamaz, özel veya kamu yayın kuruluşlarının görev ve yetki alanına giren konularda doğrudan veya dolaylı olarak taraf olamaz ve bu konularda hiçbir menfaat sağlayamaz, siyasî partiye üye olamazlar. Amacı sosyal yardım ve eğitim işlerine yönelmiş derneklerle vakıflardaki görevler ve kooperatif ortaklığı bu hükmün dışındadır.

Üst Kurul üyeleri, kendileri veya üçüncü derece dahil üçüncü dereceye kadar kan ve sıhrî hısımlarıyla ilgili konularda müzakere ve oylamaya katılamaz.

Yukarıdaki esaslara aykırı davrananlar görevlerinden çekilmiş sayılır. Bu husus Üst Kurul tarafından re'sen veya yapılacak müracaatın değerlendirilmesi sonunda karara bağlanır.

Üst Kurul, Başkanlık Yüksek Denetleme Kurulunun denetimine tâbidir.

MADDE 6. - 3984 sayılı Kanunun 11 inci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

Madde 11. - Üst Kurul, tam gün esasına göre çalışır, haftada birden az olmamak üzere en az beş üye ile toplanır ve en az beş üyenin aynı yönde oyuyla karar alır. Geçerli mazereti olmaksızın üst üste üç kez toplantıya katılmayan Üst Kurul üyeleri çekilmiş sayılır.

MADDE 7. - 3984 sayılı Kanunun 12 nci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

Madde 12. - Üst Kurulun gelirleri şunlardır:

a) Özel radyo ve televizyon kuruluşlarından alınacak TV kanal ve radyo frekansı yıllık tahsis bedelleri.

b) Özel radyo ve televizyon kuruluşlarının yıllık brüt reklam gelirlerinden % 5 oranında ayrılacak paylar.

c) Gerektiğinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığı bütçesinin transfer tertibinde yer alacak ödenek.

MADDE 7.- Kanunun 7 nci maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

(Anayasanın 89 uncu Maddesi Gereğince
Cumhurbaşkanınca Bir Daha Görüşülmek
Üzere Geri Gönderilen Kanun)

(Anayasa Komisyonunun
Kabul Ettiği Metin)

d) Radyo ve televizyon kuruluşlarına 33 üncü madde uyarınca verilecek idarî para cezaları.

Özel radyo ve televizyon kuruluşlarından alınacak yayın izin ve lisans ücretleri Hazineye gelir kaydedilir.

Üst Kurul, gerektiği takdirde her yıl için yapacağı işlerin programını hazırlayarak Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığı bütçesinden verilmesi gereken ödenek tutarını Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına sunar.

Üst Kurulun bütçesi ve kadro cetvelleri Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığı bütçesi ile birlikte Türkiye Büyük Millet Meclisi Plan ve Bütçe Komisyonunda incelenir ve Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Kurulunda görüşülerek karara bağlanır.

Radyo ve Televizyon Üst Kurulunun yıllık bütçesinden harcanmayan miktar, yıl sonunda yurt içinde kültür ve tabiat varlıklarının, yurt dışında Türk kültür varlıklarının korunması ve ihyası amacıyla Kültür Bakanlığı adına bir kamu bankasında açılan hesaba aktarılır. Bu hesaptan yapılacak harcamalara ilişkin usul ve esaslar yönetmelikle düzenlenir.

Radyo ve Televizyon Üst Kurulu, 2886 sayılı Devlet İhale Kanunu hükümlerine tâbi değildir. Üst Kurulun alım-satım, kiralama, taşıma ve sair tedarik işlerine ilişkin işlemleri bir yönetmelik ile düzenlenir.

Üst Kurul, radyo ve televizyonların reklam gelirlerinin, aracı kurumların hesaplarıyla birlikte denetlenmesini Maliye Bakanlığından talep eder.

MADDE 8. - 3984 sayılı Kanunun 13 üncü maddesi başlığı ile birlikte aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

Gelir ve cezaların tahsili

Madde 13. - 12 nci maddenin birinci fıkrasının (b) bendinde öngörülen reklam gelirlerinden ayrılacak paylar, elde edildikleri ayı takip eden ayın en geç 20'sinde; (a) bendine

(Anayasanın 89 uncu Maddesi Gereğince
Cumhurbaşkanınca Bir Daha Görüşülmek
Üzere Geri Gönderilen Kanun)

(Anayasa Komisyonunun
Kabul Ettiği Metin)

göre ödenecek TV kanal ve radyo frekansı yıllık kira bedeli her yılın Ocak ayının en geç 20'sinde; 33 üncü maddede belirtilen idarî para cezaları da cezaların tahakkukunu müteakip ilgili yayın kuruluşları tarafından ödenir.

Ödemede gecikilmesi halinde, ilgili yayın kuruluşu uyarılarak yedi gün içinde ödeme yapması istenir. Yapılacak ihtara rağmen ödeme yapılmaması halinde, Üst Kurulca ödeme yapılmıyaya kadar yayının durdurulmasına karar verilir. Yukarıdaki fıkrada belirtilen tarihlerden itibaren iki ay içinde ödeme yapılmazsa, Üst Kurulca yayın izninin ve lisan-sın iptaline karar verilir ve ödenmeyen kurum geliri icra yoluyla tahsil olunur. Gecikilen ödemeler için 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun hükümleri uygulanır.

MADDE 9. - 3984 sayılı Kanununun 15 inci maddesi başlığı ile birlikte aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

Üst Kurulun Teşkilâtı ve personeli

Madde 15. - Üst Kurul yardımcı hizmetlerinin yürütülmesinde Başkana yardımcı olmak amacıyla bir Genel Sekreter atanır. Genel Sekreterin en az dört yıllık yükseköğrenim mezunu, otuz yaşını doldurmuş, Devlet memuriyetinde veya ihtisas dalında on yıllık meslekî tecrübeye ve Devlet memuriyeti için aranan koşullara sahip olması şarttır.

Ana hizmet birimleri, Üst Kurul Başkanına bağlı, Hukuk Müşavirliği, Teftiş Kurulu Başkanlığı, Savunma Sekreterliği, İzleme ve Değerlendirme Dairesi Başkanlığı, Kamuoyu, Yayın Araştırmaları ve Ölçme Dairesi Başkanlığı, İzin ve Tahsisler Dairesi Başkanlığı, Uluslararası İlişkiler Dairesi Başkanlığı, Araştırma ve Geliştirme Dairesi Başkanlığından teşekkül eder.

Yardımcı hizmet birimleri, Genel Sekretere bağlı, Personel Dairesi Başkanlığı, Eğitim Dairesi Başkanlığı, İdarî ve Mali İşler

(Anayasanın 89 uncu Maddesi Gereğince
Cumhurbaşkanınca Bir Daha Görüşülmek
Üzere Geri Gönderilen Kanun)

(Anayasa Komisyonunun
Kabul Ettiği Metin)

Dairesi Başkanlığı ve Teknik Hizmetler Dairesi Başkanlığıdır.

Daire başkanlıkları, yeteri kadar uzman istihdam eder ve uzmanlık esasına göre çalışır. Alt birimler kurulamaz.

Daire başkanları ile daha üst düzeydeki görevliler Kurul Başkanının önerisi ve Üst Kurulun kararı ile atanır.

Üst Kurul personelinin özlük hakları, çalışma usul ve esasları ile personelle ilgili diğer hususlar Türkiye Radyo-Televizyon Kurumu personel rejimine tabidir.

Üst Kurulun çalışma usul ve esasları ile teşkilâtı ve atama usulleri, bu Kanuna uygun olarak Üst Kurul tarafından çıkarılacak yönetmeliklerle belirlenir.

MADDE 10. - 3984 sayılı Kanununun 24 üncü maddesi başlığı ile birlikte aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

Telekomünikasyon Kurumunun yükümlülüğü

Madde 24. - Türkiye'de ulusal, bölgesel ve yerel çapta TV kanal ve radyo frekans plânları ile radyo ve televizyon yayınlarına esas olan frekans bantları ile ilgili çalışmalar yapma yetkisi, 2813 sayılı Telsiz Kanunu uyarınca Telekomünikasyon Kurumuna aittir.

Telekomünikasyon Kurumu, 2813 sayılı Telsiz Kanununa uygun olarak Radyo ve Televizyon Üst Kurulu, Türkiye Radyo-Televizyon Kurumu, Türk Telekomünikasyon Anonim Şirketi Genel Müdürlüğü ve diğer ilgili kurum ve kuruluşlar ile işbirliği yaparak hazırlayacağı ulusal, bölgesel ve yerel çaptaki plânları Haberleşme Yüksek Kurulunun onayına sunar.

Haberleşme Yüksek Kurulu, hazırlanan plânı aynen onaylayabileceği gibi lüzum gördüğü değişikliklerin yapılmasını talep edebilir. Türkiye Radyo-Televizyon Kurumuna ait radyo ve televizyonlar ile Meteoroloji İşleri Genel Müdürlüğü bünyesinde yayın yapan

(Anayasanın 89 uncu Maddesi Gereğince
Cumhurbaşkanınca Bir Daha Görüşülmek
Üzere Geri Gönderilen Kanun)

(Anayasa Komisyonunun
Kabul Ettiği Metin)

Meteoroloji Radyosu, Emniyet Genel Müdürlüğü bünyesinde yayın yapan Polis Radyosuna ulusal, bölgesel ve yerel, radyo-televizyon bölümleri bulunan iletişim fakültelerine yerel bazda frekanslar ve kanallar ücretsiz olarak tahsis edilir. Kalan televizyon kanal ve radyo frekansları, belli bir plân dahilinde özel kuruluşlara kullanılmak üzere Üst Kurulca ihaleye çıkarılır. Televizyon kanal ve radyo frekanslarının ne kadarının hangi takvime göre ihaleye çıkarılacağına ilişkin plân Haberleşme Yüksek Kurulu tarafından saptanarak bu çerçevede ihaleye çıkarılmak üzere Üst Kurula bildirilir.

Türkiye Radyo-Televizyon Kurumuna tahsis edilen TV kanallarından biri olan TRT 3'ten TBMM TV aracılığıyla Türkiye Büyük Millet Meclisi faaliyetleri, bir diğer kanaldan da açıköğretim yayınları yansıtılır. Türkiye Büyük Millet Meclisi faaliyetlerinin hangi ölçüde yansıtılacağına Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığı, açıköğretim yayınları için ise eğitim programlarını hazırlamakla yükümlü kurumlar Türkiye Radyo-Televizyon Kurumu ile birlikte karar verir. Yayın ile ilgili diğer hususlar Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığı ile Türkiye Radyo-Televizyon Kurumu arasında bir protokolle belirlenir. Açıköğretim ve TBMM TV yayınlarından ücret alınmaz.

Telekomünikasyon Kurumu, Üst Kurulun bildireceği ve bu Kanun hükümlerine uygun olarak TV kanal ve radyo frekansı tahsis edilip, kablosuz radyo ve televizyon yayın izni ve lisansı verilen kuruluşlara TV kanal ve radyo frekans tahsislerini uygular, ulusal ve uluslararası alanda tescil ettirir.

Ulusal ve uluslararası hava ve deniz sey-rüsefer sistemlerine radyo ve televizyon sistemlerinden zararlı enterferanslar gelmesi halinde, Telekomünikasyon Kurumu can ve mal güvenliğini tehlikeye düşürmemek amacıyla enterferansa sebep olan vericileri

(Anayasanın 89 uncu Maddesi Gereğince
Cumhurbaşkanınca Bir Daha Görüşülmek
Üzere Geri Gönderilen Kanun)

(Anayasa Komisyonunun
Kabul Ettiği Metin)

geçici olarak kapatarak mühürler ve sorumlular hakkında Türk Ceza Kanununun 391 inci maddesi hükmü uygulanır. Yapılan işler aynı zamanda Üst Kurula bildirilir.

Haberleşme Yüksek Kurulu, 2813 sayılı Telsiz Kanunu gereğince Üst Kurul, Türk Telekomünikasyon Anonim Şirketi Genel Müdürlüğü, Türkiye Radyo-Televizyon Kurumu ve Telekomünikasyon Kurumu arasındaki koordinasyonun yanı sıra konuyla ilgili olarak Üst Kurula verilmiş görevlerin takibini de yürütür.

MADDE 11. - 3984 sayılı Kanunun 26 ncı maddesi başlığı ile birlikte aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

Yeniden iletim

Madde 26. - Bu Kanuna aykırı olmamak kaydıyla, süreklilik arz etmeyen yayınların iletim ve yeniden iletimi serbesttir. İletim ve yeniden iletimin usul ve esasları Üst Kurulca düzenlenen yönetmelikle belirlenir.

Yeniden iletimi yapılan yayınlarla ilgili olarak Üst Kurula bilgi verilir.

İletim ve yeniden iletim yoluyla yapılan yayınlar hakkında, 25 ve 33 üncü madde hükümleri saklıdır.

MADDE 12. - 3984 sayılı Kanunun 28 inci maddesinin altıncı ve sekizinci fıkraları aşağıdaki şekilde değiştirilmiş ve maddeye aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

MADDE 12.- Kanunun 12 nci maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

Yayını yapmayan veya karara uygun şekilde yapmayan veya geciktiren kuruluşun yayınlarından sorumlu en üst yöneticisi ile kuruluşun sahibi olan anonim şirketin yönetim kurulu başkanına otuz milyar liradan doksan milyar liraya kadar ağır para cezası verilir. Ayrıca, kuruluşa Üst Kurulca eylemin ağırlığına göre üç aya kadar gelir getirici yayın yapma yasağı verilebilir. İkinci kez tekrarı halinde yayın izni iptal edilir ve en yüksek para cezasına hükümlenir. Bu cezalar ertelenemez. Hangi yayınların gelir getirici yayınlar olduğu Üst Kurul tarafından belirlenir.

(Anayasanın 89 uncu Maddesi Gereğince
Cumhurbaşkanınca Bir Daha Görüşülmek
Üzere Geri Gönderilen Kanun)

Gerçek ve tüzel kişilerin ayrıca genel hükümlere göre ilgili yayın kuruluşuna karşı tazminat davası açma hakkı saklıdır. Yayın kuruluşu ile birlikte şirketin yönetim kurulu başkanı da müştereken ve müteselsilen sorumludur. Zarar doğurucu fiilin işlenmesinden sonra yayın kuruluşunun devredilmesi, başka bir kuruluşla birleşmesi veya sahibi olan şirketin herhangi bir surette değişmesi halinde yayın kuruluşunu devralan, birleşen ve her ne suretle olursa olsun yayın kuruluşunun sahibi veya hissedarı olan şirket ve şirketin yönetim kurulu başkanı da bu fiil nedeniyle hükmedilen tazminattan yayın kuruluşu ile birlikte müştereken ve müteselsilen sorumludur. Tazminat talebinin haklı görülmesi halinde tazminat miktarı, on milyar liradan az olmamak üzere fiilin ağırlık derecesine göre belirlenir. On milyar liralık alt sınır her yıl Maliye Bakanlığınca ilân edilen yeniden değerlendirme oranında artırılır. Bu maddeye göre açılacak manevi tazminat davalarında hâkim tensip kararı ile birlikte bilirkişiyi de tayin eder ve davayı en geç altı ay içinde karara bağlar.

Bu maddeye göre açılan davalarda tazminata hükmedilmesi halinde, bankalarca uygulanan en yüksek işletme kredisi faizi üzerinden temerrüt faizine de hükmedilir.

MADDE 13. - 3984 sayılı Kanununun 29 uncu maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

Madde 29. - Radyo ve televizyon yayın izni verilen veya verilecek anonim şirketlerin hisse oranları ve şirket yapısıyla ilgili uyulması gereken diğer hususlar şunlardır:

a) Siyasî partiler, dernekler, sendikalar, meslek kuruluşları, kooperatifler, vakıflar, mahallî idareler ile bunlar tarafından kurulan veya bunların ortak oldukları şirketler, iş ortakları, birlikler ile üretim, yatırım, ihracat, ithalat, pazarlama ve finans kurum ve kuruluşlarına radyo ve televizyon yayın izni verilmez; bu kuruluşlar radyo ve televizyon yayın izni almış şirketlere ortak olamazlar.

(Anayasa Komisyonunun
Kabul Ettiği Metin)

MADDE 13. - Kanununun 13 üncü maddesi
Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

(Anayasanın 89 uncu Maddesi Gereğince
Cumhurbaşkanınca Bir Daha Görtülmek
Üzere Geri Gönderilen Kanun)

(Anayasa Komisyonunun
Kabul Ettiği Metin)

b) Bu Kanuna göre radyo ve televizyon yayın izni, Türk Ticaret Kanunu hükümlerine göre sadece radyo ve televizyon yayıncılığı, haberleşme, eğitim, kültür ve sanat amacıyla kurulmuş anonim şirketlere verilir. Aynı şirket ancak bir radyo ve bir televizyon işletmesi kurabilir.

c) Özel radyo ve yayın kuruluşlarının hisseleri nama yazılı olmak zorundadır. Bu şirketlerde herhangi bir kişi lehine intifa senedi ihdas edilemez.

d) Üst Kurul tarafından düzenlenecek yönetmeliğe uygun olarak her yıl yapılacak yıllık ortalama izlenme oranı ölçümlerine göre yıllık ortalama izlenme veya dinlenme oranı % 20'yi geçen bir televizyon veya radyo kuruluşunda bir gerçek veya tüzel kişinin veya bir sermaye grubunun sermaye payı % 50'yi geçemez. Gerçek kişinin hisselerinin hesaplanmasında üçüncü derece dahil olmak üzere üçüncü dereceye kadar kan ve sıhrî hısımlara ait hisseler de aynı kişiye aitmiş gibi hesaplanır.

e) Bir gerçek veya tüzel kişi veya bir sermaye grubu % 50'den fazla hissesine sahip olduğu bir televizyon veya radyonun yıllık ortalama izlenme veya dinlenme payı % 20'yi geçerse Üst Kurul tarafından yapılan bildirimden itibaren doksan gün içinde, ortağı bulunduğu televizyon veya radyodaki hisselerinin bir bölümünü halka arz ederek veya bir kısım hisselerini satarak, sermaye payını % 50'nin altına indirir. Yıllık izlenme veya dinlenme oranının aşımı birden fazla televizyon ve radyodaki hisselerin toplamı nedeniyle meydana gelmişse, bu oranı % 50'nin altına indirecek biçimde yeterli sayıda şirketi satar. Bu yükümlülüğün ihlâli durumunda kuruluşun yayın izni iptal edilir.

f) Ulusal izlenme oranları, Üst Kurul tarafından her takvim yılı için tespit edilir ve o yılı izleyen Ocak ayı içinde açıklanır.

(Anayasanın 89 uncu Maddesi Gereğince
Cumhurbaşkanınca Bir Daha Görtüşölmek
Üzere Geri Gönderilen Kanun)

(Anayasa Komisyonunun
Kabul Ettiğı Metin)

g) Özel radyo ve televizyon yayın kuruluşlarının hisse senetlerinin halka arzında 2499 sayılı Sermaye Piyasası Kanununa göre Sermaye Piyasası Kurulundan izin almadan önce Üst Kurulun onayının alınması şarttır.

h) Bir özel radyo ve televizyon yayın kuruluşunda yabancı sermayenin payı ödenmiş sermayenin % 25'ini geçemez.

ı) Bir özel radyo ve televizyon yayın kuruluşunda ortak olan gerçek veya tüzel yabancı kişi bir başka radyo ve televizyon kuruluşuna ortak olamaz.

i) Yerli veya yabancı hissedarlar hiçbir şekilde imtiyazlı hisse senedine sahip olamazlar.

j) Radyo ve televizyon yayını izni verilen bir anonim şirketin hisse devirleri, devir tarihinden itibaren bir ay içinde, ortakların ad ve soyadları ile şirketin devri sonucunda oluşan ortaklık yapısı ve oy payları hakkındaki bilgilerle Üst Kurula bildirilir. Bu şirketlerin bir başka şirkete devri, bir başka şirketin devralınması, bir başka şirketle birleşme işlemlerinden önce, Üst Kuruldan gerekli bilgi ve belgelerle izin alınması zorunludur. Bu işlemler sonucunda şirket yapısında bu Kanun hükümlerinde öngörölen hususlara aykırılık oluştuğı takdirde Üst Kurulun vereceğı süre zarfında bu aykırılık giderilmek zorundadır. Aksi halde yayın izni iptal edilir.

k) Radyo ve televizyon yayın izni verilen veya verilecek anonim şirketlerde bulunması gereken diğere asgarî idarî, mali ve teknik şartlarla yayın alanı, yayın saat ve süreleri ile ilgili esaslar her yıl Üst Kurul tarafından tespit olunur. Şirketler yapılarını verilen süre içinde tespit olunan şartlara uydurmak zorundadır. Aksi halde yayın izni iptal edilir.

l) Radyo ve televizyon yayın kuruluşları, yayın izninin verilmesinden sonra da esas sözleşmelerine bu Kanundaki esaslara aykırı

(Anayasanın 89 uncu Maddesi Gereğince
Cumhurbaşkanınca Bir Daha Görüşülmek
Üzere Geri Gönderilen Kanun)

(Anayasa Komisyonunun
Kabul Ettiği Metin)

hükümler koyamazlar; işgal konularına, radyo ve televizyon yayıncılığı ile bağdaşmayan faaliyetleri dahil edemezler.

m) Yurt dışından Türkiye'ye yönelik yayın yapan radyo ve televizyon kuruluşlarına kanal, frekans ve kablo kapasitesi tahsis edilemez. Bunlara Türkiye'de vergi mükellefi olanlar tarafından verilen reklam ve ilân bedelleri vergi matrahlarından düşülemez. Ancak, uydu platformu ve kablo sisteminden iletilen ve yurt dışından yapılan yabancı kaynaklı yayınların Türkçe seslendirilmelerine, birkaç dilden aynı anda yayın yapılmasına ve Türkçe reklam girişine olanak tanınır. Türkçe reklam girişi yapılan yayınlar için Üst Kurulun ilgili reklam yönetmeliği uygulanır.

MADDE 14. - 3984 sayılı Kanunun 31 inci maddesi başlığı ile birlikte aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

Program hizmetinin içeriği ve yeni yayın tekniklerinin kullanımı

Madde 31. - Radyo ve televizyon kuruluşları, yayınlarında belli oran ve saatlerde eğitim, kültür, Türk halk ve Türk sanat müziği programlarına yer vermek zorundadırlar. Bu programların tür ve oranlarıyla ilgili esaslar Üst Kurul tarafından tespit edilir. Tematik kanallar, bu zorunluluktan muaf tutulur. Tematik yayın yapmak isteyen kuruluşlar, başvuru sırasında bu hususu belirtir. Bu kanallar, Üst Kurulun izni olmadan yayın türünü değiştiremez. Tematik kanallarla ilgili usul ve esaslar Üst Kurulca belirlenir.

Her türlü teknoloji ile ve her tür iletişim ortamında yapılacak yayın ve hizmetlerin usul ve esasları, Haberleşme Yüksek Kurulunun belirleyeceği strateji çerçevesinde Üst Kurulca tespit edilip, Haberleşme Yüksek Kurulunun onayına sunulur. Bu yayın ve hizmetlerin mevzuata uygunluğu Üst Kurulca denetlenir.

MADDE 14.- Kanunun 14 üncü maddesi
Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

(Anayasanın 89 uncu Maddesi Gereğince
Cumhurbaşkanınca Bir Daha Görüşülmek
Üzere Geri Gönderilen Kanun)

MADDE 15. - 3984 sayılı Kanunun 32 nci maddesi başlığı ile birlikte aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

Seçim dönemlerinde yayınlar

Madde 32. - Seçim dönemlerindeki yayınlara ilişkin usul ve esaslar kanunla Yüksek Seçim Kuruluna verilen yetkiler çerçevesinde Yüksek Seçim Kurulu tarafından düzenlenir.

Üst Kurul, radyo ve televizyon yayın kuruluşlarının seçim dönemlerindeki yayınlarını Yüksek Seçim Kurulunun kararları doğrultusunda izler, denetler ve değerlendirir.

Seçimlerde oy verme gününden önceki yedinci günden itibaren her türlü haber, röportaj gibi programlar veya reklamlar yoluyla kamuoyu araştırmaları, anketler, tahminler, bilgi iletişim telefonları yoluyla mini referandum gibi adlarla siyasî bir partinin veya adayın lehinde veya aleyhinde veya vatandaşın oyunu etkileyecek yayınlarda bulunulmasına izin verilemez. Bu yasaklara uymayanlar yayın ilkelerini ihlâl etmiş sayılırlar.

298 sayılı Seçimlerin Temel Hükümleri ve Seçmen Kütükleri Hakkında Kanunun 149/A maddesinde düzenlenen hükümler, Yüksek Seçim Kurulu kararlarını müteakip Üst Kurulca yerine getirilir.

MADDE 16. - 3984 sayılı Kanunun 33 üncü maddesi başlığı ile birlikte aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

Uyarı, para cezası, durdurma ve iptal

Madde 33. - Üst Kurul, öngördüğü yükümlülükleri yerine getirmeyen, izin şartlarını ihlâl eden, yayın ilkelerine ve bu Kanunda belirtilen diğer esaslara aykırı yayın yapan özel radyo ve televizyon kuruluşlarını uyarır veya aynı yayın kuşağında açık şekilde özür dilemesini ister. Bu talebe uyulmaması veya aykırılığın tekrarı halinde ihlâle konu olan programın yayını, bir ilâ oniki kez arasında durdurulur. Bu süre içinde programın yapımcısı ve varsa sunucusu hiçbir ad altında başka bir

(Anayasa Komisyonunun
Kabul Ettiği Metin)

MADDE 16.- Kanunun 16 ncı maddesi
Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

(Anayasanın 89 uncu Maddesi Gereğince
Cumhurbaşkanınca Bir Daha Görüşülmek
Üzere Geri Gönderilen Kanun)

(Anayasa Komisyonunun
Kabul Ettiği Metin)

program yapamaz. Yayını durdurulan programların yerine, aynı yayın kuşağında ve reklamsız olarak, ilgili kamu kurum ve kuruluşlarına Üst Kurulca hazırlatılacak eğitim, kültür, trafik, kadın ve çocuk hakları, gençlerin fiziksel ve ahlakî gelişimi, uyuşturucu ve zararlı alışkanlıklarla mücadele, Türk dilinin güzel kullanımı ve çevre eğitimi konularında programlar yayınlanır.

Aykırlığın tekrarı halinde;

a) Ulusal düzeyde yayın yapan kuruluşlara, ihlâlin ağırlığına göre, yüzyirmibeş milyar liradan az olmamak kaydıyla ikiyüzelli milyar liraya kadar,

b) Yerel, bölgesel ve kablo ortamından yayın yapan kuruluşlara;

1. Kapsadığı yayın alanı itibariyle, bir milyondan fazla nüfusa ulaşan il ve ilçelere yayın yapanlara, ihlâlin ağırlığına göre, altmış milyar liradan az olmamak kaydıyla yüz milyar liraya kadar,

2. Kapsadığı yayın alanı itibariyle, beşyüz bin ilâ bir milyon arasında nüfusa ulaşan il ve ilçelere yayın yapanlara ihlâlin ağırlığına göre, otuz milyar liradan az olmamak kaydıyla altmış milyar liraya kadar,

3. Kapsadığı yayın alanı itibariyle, ikiyüzelli bin ilâ beşyüz bin arasında nüfusa ulaşan il ve ilçelere yayın yapanlara, ihlâlin ağırlığına göre, yirmi milyar liradan az olmamak kaydıyla kırk milyar liraya kadar,

4. Kapsadığı yayın alanı itibariyle, ikiyüzellibinden az nüfusa ulaşan il ve ilçelere yayın yapanlara, ihlâlin ağırlığına göre, beş milyar liradan az olmamak kaydıyla on milyar liraya kadar,

c) Radyo yayınları için yukarıdaki miktarların yarısı kadar,

İdarî para cezası uygulanır.

Bu maddedeki para cezaları, her yıl Maliye Bakanlığınca ilân edilen yeniden değerlendirme oranında artırılır.

(Anayasanın 89 uncu Maddesi Gereğince
Cumhurbaşkanınca Bir Daha Görüşülmek
Üzere Geri Gönderilen Kanun)

İhlâlin, ihlâl tarihinden itibaren, takip eden bir yıl içinde tekrarı halinde bu idarî para cezaları yüzde elli oranında artırılır. İhlâlin, ihlâl tarihinden itibaren takip eden bir yıl içinde üçüncü kez tekrarında ihlâlin ağırlığına göre izin uygulaması bir yıla kadar geçici olarak durdurulur.

4 üncü maddenin ikinci fıkrasının (a), (b) ve (c) bentlerindeki ilkelere aykırı yayın yapılması halinde uyarı yapılmaz ve yayın kuruluşunun yayını bir ay durdurulur. İhlâlin tekrarı halinde yayın süresiz olarak durdurulur ve yayın lisans izni iptal edilir.

Yayın izninin verilmesi için gerekli şartlardan birini kaybeden veya şartların uygunluğunu hile ile elde eden kuruluşların yayın lisans izni iptal edilir.

Uyarı cezasını gerektiren haller dışındaki ihlâllerde ilgili tarafın savunması alınır.

Cezaların uygulanış usulleri ile gerekçeli olarak kamuoyuna duyuruş şekli yönetmelikle belirlenir.

MADDE 17. - 3984 sayılı Kanuna aşağıdaki maddeler eklenmiştir.

EK MADDE 1. - Bu Kanuna göre yayın izni verilen özel radyo ve televizyon kuruluşlarının, kendilerine tahsis edilen TV kanal ve radyo frekansından yapacakları yayınlarını, Türkiye Radyo-Televizyon Kurumunun veya bu amaçla özel yayın kuruluşlarıyla ortak kuracağı şirketin görev ve sorumluluğunda işletilen verici tesislerinden yapmaları asıldır. Türkiye Radyo-Televizyon Kurumu, verici tesislerinin kurulması, işletilmesi, yenilenmesi ve bu tesislerde değişiklik yapılması sırasında özel yayın kuruluşlarının ihtiyaçlarını da göz önünde tutar.

Kurulmasına izin verilen tesislerin bu Kanunda ve izin belgesinde öngörülen amaçlar için kullanılıp kullanılmadığı Üst Kurul tarafından denetlenir.

(Anayasa Komisyonunun
Kabul Ettiği Metin)

MADDE 17.- Kanununun 17 nci maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

(Anayasanın 89 uncu Maddesi Gereğince
Cumhurbaşkanınca Bir Daha Görtüşölmek
Üzere Geri Gönderilen Kanun)

(Anayasa Komisyonunun
Kabul Ettiğı Metin)

Özel radyo ve televizyon yayın kuruluşlarının Türkiye Radyo-Televizyon Kurumunun verici tesislerinden yararlanma usul ve esasları ile yıllık kira bedelleri Türkiye Radyo-Televizyon Kurumu tarafından belirlenerek Üst Kurulun onayıyla yürürlüğe konulur.

EK MADDE 2. - Bu Kanunda belirtilen istisnalar dışında, Üst Kuruldan izin almadan radyo ve televizyon yayını yapan ya da Üst Kurul tarafından geçici ya da sürekli iptal edilmesine rağmen yayın yapan kişiye, kuruluşların ise sahip ve yöneticilerine, fiilleri bir başka suç oluştursa bile, fiilin ağırlığına göre altı aydan iki yıla kadar hapis cezası ve bir milyar liradan yüz milyar liraya kadar para cezası verilir. Ancak, Türkiye Cumhuriyetinin varlık ve bağımsızlığına, Devletin ülkesi ve milletiyle bölünmez bütünlüğüne karşı yıkıcı ve bölücü faaliyetlere sevk edecek şekilde yayın yaptıkları tespit edilerek yayınları durdurulan veya yayın izinleri iptal edilen kişiler, bu kuruluşların sahipleri ve yöneticileri ile bu tür yayınlarda görev alanlar Türk Ceza Kanununun 314 üncü maddesine göre cezalandırılır. Ayrıca tüm yayın cihazları Türk Ceza Kanununun 36 ncı maddesine göre müsadere edilir.

Yayın bantlarını bir yıl süre ile muhafaza etmeyen ve bu süre içinde Üst Kurul veya Cumhuriyet savcılığınca istenmesine rağmen sesli ve görüntülü olarak teslim etmeyen yayın kuruluşlarının sahip ve yöneticileri, altı aydan bir yıla kadar ağır hapis ve bir milyar liradan on milyar liraya kadar ağır para cezası ile cezalandırılır. Ayrıca, bir aydan üç aya kadar ilgili kuruluşun yayınının durdurulmasına karar verilir. Gönderilen bandın içerik bakımından istenen yayın olmaması veya bantta tahrifat, çıkarma, silme gibi işlemler yapılması halinde, ayrıca iki yıldan on yıla kadar ağır hapis ve iki milyar liradan on milyar liraya kadar ağır para cezası verilir.

(Anayasanın 89 uncu Maddesi Gereğince
Cumhurbaşkanınca Bir Daha Görüşülmek
Üzere Geri Gönderilen Kanun)

(Anayasa Komisyonunun
Kabul Etiği Metin)

Bu maddedeki para cezaları, her yıl Maliye Bakanlığınca ilân edilen yeniden değerlendirilme oranında artırılır.

EK MADDE 3. - Radyo ve televizyon yayınları, yayın ilkeleri ve bu Kanunda belirtilen diğer esaslara uygunluğu yönünden,

a) Ulusal, bölgesel ve yerel düzeydeki yayınlar Üst Kurul tarafından izlenir ve değerlendirilir.

b) Üst Kurulun uygun göreceği yerlerdeki yerel ve bölgesel yayınların izlenmesi ve kayda alınması İçişleri Bakanlığının görevlendireceği birimlere devredilebilir. Bu halde gerekli teknik donanım ve ilgili personelin eğitimi Üst Kurulca sağlanır ve masrafları Üst Kurulca karşılanır. Yayın ilkeleri ve bu Kanunda belirtilen diğer esaslara aykırılığında kuşku edilen yayınların bandı, değerlendirilmek üzere Üst Kurula gönderilir. İçişleri Bakanlığı ile Üst Kurul arasındaki işbirliği bir protokol ile düzenlenir.

Telekomünikasyon Kurumunun millî monitoring faaliyetleri kapsamında yayınları izleme imkânının olması halinde, Üst Kurul ile Telekomünikasyon Kurumu arasında imzalanan bir protokol kapsamında bu yayınlar Telekomünikasyon Kurumunca izlenir ve değerlendirilmek üzere Üst Kurula iletilir.

EK MADDE 4. - Radyo ve Televizyon Üst Kurulunun yayın lisansı verdiği bir kuruluş bu lisansı, yayın istasyonlarını ve şebekelerini, Üst Kurulun izniyle bir üçüncü kuruluşa devredebilir.

Yayın izni talebinde bulunan kuruluşların yerine getirmeleri gereken teknik ve malî yeterlilik şartları, devir şartları ile diğer ön şartlar, Üst Kurul tarafından yönetmeliklerle tespit edilir.

EK MADDE 5. - Bu Kanunda geçen "Telsiz Genel Müdürlüğü" ibaresi "Telekomünikasyon Kurumu" olarak değiştirilmiştir.

(Anayasanın 89 uncu Maddesi Gereğince
Cumhurbaşkanınca Bir Daha Görüşülmek
Üzere Geri Gönderilen Kanun)

MADDE 18. - 3984 sayılı Kanunun 8 inci maddesinin (a) bendi ile 35 inci maddesi yürürlükten kaldırılmıştır.

MADDE 19. - 15.7.1950 tarihli ve 5680 sayılı Basın Kanununun 16 ncı maddesinin birinci fıkrasının (1) numaralı bendi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

1. Mevkutelerle işlenen suçlarda sorumluluk, suçu meydana getiren yazıyı veya haberi yazan veya resmi veya karikatürü yapan kimse ile beraber bu mevkutenin ilgili sorumlu müdürüne; 19 uncu maddeye aykırı hareket edilmesi halinde ise sözü edilen kişilerle birlikte mevkutenin sahibi olan gerçek kişiye ve mevkute sahibi olan anonim şirketlerde yönetim kurulu başkanı ile diğer şirket ve tüzel kişilere ait mevkutelerde tüzel kişiliğin en üst yöneticisine aittir. Ancak, sorumlu müdürler için verilen hürriyeti bağlayıcı cezalar, sürelerine bakılmaksızın para cezasına çevrilerle hükümlenir ve bu cezalar ertelenemez.

MADDE 20. - 5680 sayılı Kanunun 17 nci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

Madde 17. - Basın yolu ile işlenen yalan haber, hakaret, sövme ve her türlü fiilden doğacak maddî ve manevî zararlardan, 16 ncı maddeye göre sorumlu olanlarla birlikte Borçlar Kanununun genel hükümlerine göre mevkutelerde sahibi ve mevkute olmayanlarda naşiri; mevkute sahibi ile mevkute olmayanların naşirinin şirket olması halinde şirket ile birlikte anonim şirketlerde yönetim kurulu başkanı, diğer şirket ve tüzel kişilerde en üst yönetici müştereken ve müteselsilen sorumludur. Tazminat talebinin haklı görülmesi halinde tazminat miktarı, on milyar liradan az olmamak üzere fiilin ağırlık derecesine göre belirlenir. On milyar liralık alt sınır her yıl Maliye Bakanlığınca ilân edilen yeniden değerlendirme oranında artırılır. Bu maddeye göre açılacak manevî tazminat davalarında hâkim tensip kararı ile birlikte bilirkişiyi de tayin eder ve davayı en geç altı ay içinde karara bağlar.

(Anayasa Komisyonunun
Kabul Ettiği Metin)

MADDE 19.- Kanunun 19 uncu maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

MADDE 20.- Kanunun 20 nci maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

(Anayasanın 89 uncu Maddesi Gereğince
Cumhurbaşkanınca Bir Daha Görtülmek
Üzere Geri Gönderilen Kanun)

Zarar doğurucu fiilin işlenmesinden sonra mevkutenin devredilmesi, başka bir mevkute ile birleşmesi veya sahibi olan gerçek kişi ya da şirketin herhangi bir surette değişmesi halinde mevkuteyi devralan, birleşen ve her ne suretle olursa olsun mevkutenin sahibi gerçek kişiler ile anonim şirketlerde yönetim kurulu başkanı diğer şirket ve tüzel kişilerde en üst yönetici de, bu fiil nedeniyle hükmedilen tazminattan birinci fıkrada sayılanlarla birlikte müştereken ve müteselsilen sorumludur.

Basılmış eser sahiplerinin dernek, vakıf ve benzeri tüzel kişiler olması halinde tüzel kişilikle birlikte yönetim organlarında yer alanlar hakkında da yukarıdaki hükümler uygulanır.

Bu maddeye göre açılan davalarda tazminata hükmedilmesi halinde, bankalarca uygulanan en yüksek işletme kredisi faizi üzerinden temerrüt faizine de hükmedilir.

MADDE 21. - 5680 sayılı Kanununun 19 uncu maddesinin (I) numaralı fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

I- Bir kişinin şeref ve haysiyetinin rencide edilmesi veya kendisiyle ilgili yalan haber verilmesi veya kendine hakaret edilmesi veya sövülmesi ya da gerçeğe aykırı hareket, düşünce ve söz izafesi suretiyle, açık veya kapalı şekilde bir mevkutede yayın yapılması halinde; ilgili veya temsilcisi yayının yapıldığı tarihten itibaren iki ay içinde imzasını taşıyan cevap veya düzeltme yazısını mevkutenin sorumlu müdürüne verebilir veya gönderebilir.

Sorumlu müdür, cevap veya düzeltme yazısını aldığı tarihten itibaren üç gün içinde mevkutenin sahibi olan gerçek kişiye veya anonim şirketlerde yönetim kurulu başkanına, diğer şirket ve tüzel kişilerde en üst yöneticiye bildirir ve inceler; yayınlanmasına karar verdiği takdirde inceleme süresinin bitiminden sonra çıkacak ilk nüshada, metne hiçbir mülahaza ve işaret katmaksızın ve bu cevap veya düzeltme dolayısıyla herhangi bir mütalâa

(Anayasa Komisyonunun
Kabul Ettiği Metin)

MADDE 21.- Kanununun 21 inci maddesi
Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

(Anayasanın 89 uncu Maddesi Gereğince
Cumhurbaşkanınca Bir Daha Görüşülmek
Üzere Geri Gönderilen Kanun)

beyan etmeksizin aynen ve tamamen yayınlamaya mecburdur.

MADDE 22. - 5680 sayılı Kanunun 20 nci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

Madde 20. - 4 üncü maddenin birinci ve ikinci fıkralarında yazılı hususları göstermeyen sorumlular on milyar liradan elli milyar liraya kadar ağır para cezası ile cezalandırılır.

Bu hususları gerçeğe aykırı şekilde gösterenler ile sorumluların belirlenmesini veya mahkeme kararlarının uygulanmasını güçleştirecek şekilde değiştirenler, otuz milyar liradan doksan milyar liraya kadar ağır para cezasına mahkûm edilirler. Verilen para cezası ertelenemez.

MADDE 23. - 5680 sayılı Kanunun 29 uncu maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

Madde 29. - İlgilinin veya yetkili temsilcisinin talebi üzerine yayınlanan cevap veya düzeltmede, 19 uncu maddedeki şekil ve şartlara uyulmaması halinde failler hakkında üç milyar liradan beş milyar liraya kadar ağır para cezasına hükmedilir.

Cevap veya düzeltmenin yayınlanmasına dair 19 uncu maddenin (III) numaralı fıkrasına göre verilen hâkim kararına rağmen, neşirden imtina olunması halinde faillere on milyar liradan yirmi milyar liraya kadar ağır para cezası; yayınlanan cevap veya düzeltmenin 19 uncu maddedeki şekil ve şartlara uygun olmaması halinde ise faillere beş milyar liradan on milyar liraya kadar ağır para cezası verilir.

Cevap veya düzeltmenin 19 uncu maddedeki şekil ve şartlara uygun olarak yeniden yayınlanmasına dair sözü edilen maddenin (VI) numaralı fıkrasına göre verilmiş hâkim kararına rağmen, neşirden imtina olunması veya tekrar yayınlanan cevap veya düzeltmede yeniden 19 uncu maddedeki şekil ve şartlara uyulmaması halinde, failler hakkında elli milyar liradan yüzelli milyar liraya kadar ağır para cezasına hükümlenir.

(Anayasa Komisyonunun
Kabul Ettiği Metin)

MADDE 22.- Kanunun 22 nci maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

MADDE 23.- Kanunun 23 üncü maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

(Anayasanın 89 uncu Maddesi Gereğince
Cumhurbaşkanınca Bir Daha Görüşülmek
Üzere Geri Gönderilen Kanun)

(Anayasa Komisyonunun
Kabul Ettiği Metin)

19 uncu maddenin (IV) numaralı fıkrasına ve (VI) numaralı fıkrasının dördüncü paragrafına göre cevap veya düzeltmeyi yayınlama mecburiyetinin doğduğu tarihten itibaren yayının geciktiği her sayı için faile ayrıca; günlük mevkutelerde beşyüz milyon lira, diğer mevkutelerde üç milyar lira ağır para cezası da verilir.

Bu maddeye göre verilen para cezaları er-telenemez.

Yukarıdaki fıkralarda belirtilen fiillerin aynı yıl içinde tekerrürü halinde, öngörülen para cezaları iki misli olarak uygulanır.

MADDE 24. - 5680 sayılı Kanununun 41 inci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

Madde 41.- Bu Kanunun uygulanmasında yapılacak tebligat, ilgilinin yeni adresini bildir-medeyen veya eksik veya yanlış bildirerek ayrıl-ması halinde mevkutenin idare yeri veya son sahibi veya sorumlu müdürüne yapılmakla geçerli sayılır.

MADDE 25. - 5680 sayılı Kanununun 21 inci maddesinin birinci fıkrasındaki "onbin liradan otuzbin liraya" ibaresi, "on milyar liradan otuz milyar liraya", ikinci fıkrasındaki "yirmibin liradan altmışbin liraya" ibaresi "yirmi milyar liradan altmış milyar liraya"; 22 nci maddesinde geçen "yirmibin liradan ellibin liraya" ibaresi, "yirmi milyar liradan yüz milyar liraya"; 23 üncü maddesindeki "100 liradan 500 liraya" ibaresi "on milyar liradan elli milyar liraya"; 24 üncü maddesindeki "yirmibin liradan ellibin liraya" ibaresi "otuz milyar liradan yüz milyar liraya"; 25 inci maddesindeki "yüzellibin liradan" ibaresi "onbeş milyar liradan"; 26 ncı maddesindeki "yirmibin liradan ellibin liraya" ibaresi "elli milyar liradan yüz milyar liraya"; 28 inci maddesindeki "yirmibin liradan ellibin liraya" ibaresi "yirmi milyar liradan yüz milyar liraya"; 30 uncu maddesindeki "1 000 liradan 10 000 liraya" ibaresi "yirmi milyar liradan yüz milyar

MADDE 25.- Kanununun 25 inci maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

(Anayasanın 89 uncu Maddesi Gereğince
Cumhurbaşkanınca Bir Daha Görüşülmek
Üzere Geri Gönderilen Kanun)

liraya"; 31 inci maddesindeki "ellibin liradan yüzbin liraya" ibaresi "elli milyar liradan yüz milyar liraya"; 32 nci maddesindeki "100 liradan 1 000 liraya" ibaresi "beş milyar liradan yirmi milyar liraya"; 33 üncü maddesindeki "on milyon liradan otuz milyon liraya" ibaresi "on milyar liradan otuz milyar liraya"; 34 üncü maddesindeki "1 000 liradan 10 000 liraya" ibaresi "bir milyar liradan on milyar liraya" şeklinde değiştirilmiştir.

MADDE 26. - 5680 sayılı Kanuna aşağıdaki ek madde eklenmiştir.

EK MADDE 9. - Bu Kanunun yalan haber, hakaret ve benzeri fiillerden doğacak maddî ve manevî zararlarla ilgili hükümleri, bilişim teknolojileri ve internet ortamında sayfa açılması veya elektronik gazete, elektronik bülten vb. suretiyle yayınlanan her türlü yazı, resim, işaret, sesli veya sessiz görüntü ve benzerleri hakkında da uygulanır.

MADDE 27. - 5680 sayılı Kanuna aşağıdaki ek madde eklenmiştir.

EK MADDE 10. - Bu Kanun kapsamında verilen para cezaları ve tazminatlar, bölgesel yayın yapan kuruluşlarda yarısına kadar, yerel yayın yapan kuruluşlarda 1/3'üne kadar indirilebilir.

MADDE 28. - 31.12.1960 tarihli ve 193 sayılı Gelir Vergisi Kanununun 41 inci maddesinin birinci fıkrasına aşağıdaki bent eklenmiştir.

9. Basın yoluyla işlenen fiillerden veya radyo ve televizyon yayınlarından doğacak maddî ve manevî zararlardan dolayı ödenen tazminat giderleri.

MADDE 29. - 3.6.1949 tarihli ve 5422 sayılı Kurumlar Vergisi Kanununun 15 inci maddesine aşağıdaki bent eklenmiştir.

14. Basın yoluyla işlenen fiillerden veya radyo ve televizyon yayınlarından doğacak maddî ve manevî zararlardan dolayı ödenen tazminat giderleri.

(Anayasa Komisyonunun
Kabul Ettiği Metin)

MADDE 26.- Kanunun 26 ncı maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

MADDE 29.- Kanunun 29 uncu maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

(Anayasanın 89 uncu Maddesi Gereğince
Cumhurbaşkanınca Bir Daha Görüşölmek
Özere Geri Gönderilen Kanun)

GEÇİCİ MADDE 1. - Halen görevde bulunan; Öst Kurul üyeleri, bu Kanuna göre seçilecek yeni Öst Kurul üyelerinin seçim sonucunun, TRT Genel Müdürü ise yeni Öst Kurul tarafından aday gösterilenler arasından Bakanlar Kurulunca yapılacak atama sonucunun Resmî Gazetede yayımlanması tarihlerine kadar görevlerine devam ederler.

GEÇİCİ MADDE 2. - Bu Kanun uyarınca yürürlüğe konulması gereken yönetmelikler ile mevcut yönetmeliklerin bu Kanuna aykırı olan hükümlerine ilişkin değişiklikleri, bu Kanunun yürürlüğe girmesinden itibaren üç ay içinde hazırlanır ve yürürlüğe konulur. Bu yönetmelikler yürürlüğe konuluncaya kadar bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihte mevcut yönetmelik, talimat ve esasların bu Kanuna aykırı olmayan hükümlerinin uygulanmasına devam olunur.

İzlenme oranlarının hesaplanma şekli, tespiti ve yayınlanma esasları Öst Kurul tarafından Öst Kurul üyelerinin seçim sonucunun Resmî Gazetede yayımından itibaren üç ay içinde çıkarılacak yönetmelikle belirlenir.

GEÇİCİ MADDE 3. - 3984 sayılı Kanuna göre Öst Kurul tarafından yaptırılan ulusal radyo ve televizyon frekans plânları, bir hafta içinde Telekomünikasyon Kurumuna devredilir. Telekomünikasyon Kurumu, ilgili kurum ve kuruluşlar ile işbirliği yaparak plânları inceler, gerekirse değiştirir ve dört ay içinde Haberleşme Yüksek Kuruluna sunar. Haberleşme Yüksek Kurulu işi en geç altı ay içinde sonuca bağlar ve evrakı RTÖK'e ulaştırır.

GEÇİCİ MADDE 4. - Radyo ve Televizyon Öst Kurulunun Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Kurulunca seçilecek beş üyesi, siyasi parti gruplarınınca Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlık Divanı oluşum formölüne göre belirlenecek kontenjan doğrultusunda Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına, Bakanlar Kurulunca seçilecek üye adayları ilgili kurum

(Anayasa Komisyonunun
Kabul Ettiği Metin)

GEÇİCİ MADDE 4.- Kanunun geçici 4 üncü maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

(Anayasanın 89 uncu Maddesi Gereğince
Cumhurbaşkanınca Bir Daha Görüşülmek
Üzere Geri Gönderilen Kanun)

(Anayasa Komisyonunun
Kabul Ettiği Metin)

ve kuruluşlar tarafından Başbakanlığa bu Kanunun yayımı tarihinden itibaren bir ay içinde bildirilir. Siyasî parti gruplarınca gösterilen adayların; Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Kurulunca işaret oyuyla ayrı ayrı oylanmaları suretiyle seçimleri yapılır. Seçilemeyen adaylar yerine ilgili siyasî parti gruplarınca yeni adaylar bildirilir.

MADDE 30. - Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 31. - Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

